

pro defunctis. et in individuo cum Capitulo cathedralis Neapolitane pro tenui elemosyna incumbere onus celebrandi tot anniversaria, ut ad remedium Concilij in d. 4. recurrendum foret. & habitaretur de facultate Archiepiscopi, & non de Anniversarij Sac. Congregatio ad ipsius Capituli consultationem rescripsit Archiepiscopo in hæc verba. (Cum ex libello hoc Capituli iussu Cathedralis nomine oblato cognitum esset ab Illustrissimis Cardinalibus, qui sacra Tridentini Concilij decreta interpretantur, dubitari abs te an eisdem Concilij decretum sessione 25. 4. intelligatur etiam de Anniversarij Amplitudinibus significandum censuerunt, decretum prædictum in factorum etiam Anniversariorum reductione locum habere, ut in margine ipsius libelli adscriptum est. Quamobrem Amplitudo tua præfati Canonis auctoritate in casu proposito uti non dubitabit, &c.) 26 Novembrii 1583. Philippus Boncompagnus, Card. S. S. R. S.

Recipit tamen hæc facultas moderandi Missas, & anniversaria duplicem limitationem. Altera est, ut procedat tantummodo in oneribus impositis ante Concilium. Altera ut locum non habeat in obligationibus Missarum, quæ impositæ sunt Capellis erectis in titulum, ut ex ipsius Sac. Congregationis sententia dixi in d. significatum, n. 15. de præben.

- 31 Verum quoad moderationem elemosynarum pauperibus erogandarum verius videtur ut Concilio nullam facultatem episcopis attributam fuisse: nam quamvis dispensatio prout respicit personam, cui dispensandi facultas conceditur, ut tanquam favorabilis amplianda, ut notat Anton. de Butt. in c. Nisi eum pridem, s. Persona verò, n. 36. de renunc. & Felin. in c. Postulasti, in 4. l. i. mir. de rescript. tamen hoc cessat quando agitur de præiudicio tertij, ut ibi per Felin. vers. Secundus casus, sicut contingit hoc casu. Item dicta conclusio non ita admittitur ut facultas concessa in uno genere extendatur ad aliud genus, ut per Navarr. in Manuali cap. 12. n. 79. ut similiter hoc casu accederet, si episcopus facultatem sibi concessam quoad moderationem Missarum vellet extendere ad moderationem elemosynarum.
- 33 rum. Accedit ad prædicta communis conclusio Canonistarum, afferentium potestatem dispensandi in simplicibus concessam non extendi ad mixta, Felin. in e. At si clericus, s. De adult. riji, norab. 8. & 9. de iudic. & ita Sac. Congregatio censuit ordinarij ex cap. 4. sess. 25. non posse diminuire onus à testatore impositum hæredibus, ut certis diebus elemosynas erogent.
- 34 Ad tertium dubium cum episcopus, ut prædixi, facultatem non habeat ex Concilio nisi quoad Missas, & Anniversaria; dicendum videtur debere eum moderari Anniversaria potius, quam Missas quotidianas, plus enim iustitiam capiet anima defuncti, si pro elemosyna decem iuliorum celebrentur pro ipsa decem Missæ per decem sacerdotes, quam si pro eadem fiat unum anniversarium cum interventu viginti, aut plurium sacerdotum, quia suffragium, quod provenit ex virtute sacrificij, & operis operati multum præponderat ei, quod provenit ex virtute

meriti, & operis operantis, c. Verum, de consecr. dist. 2. & est unanimes Theologorum, & Canonistarum sententia, ut scripsi latissime post alios in c. Fraternalitatem, de sepultur. & inde provenit ut præferenda sit hæc solutio, seu satisfactio conditioni, quæ ex virtute sacrificij proficitur, cum debito in Purgatorio existentem sit magis utilis. Arg. l. 1. & 3. ff. De solut. Sullragia enim profunt per modum solutionis debiti, ut per D. Thomam in 4. dist. 43. qu. 2. art. 4. qu. 2. ad 1. Quod si Episcopus haberet facultatem moderandi etiam elemosynas pauperibus erogandas, similiter consultus foret ab ea moderationem exordiri, quia ex dicta erogatione defuncti animam minus habebit iustitiam, quam si ex eadem elemosyna missa, vel anniversaria celebrentur, c. Non astinemus, c. Anima defunctorum, & c. Tempus, 13. qu. 2. & hoc eadem ratione, de qua in d. l. 1. & l. 3. ff. De solut. et hunc ordinem in reductionibus servandum alijs probavit Sac. Congregatio Concilij. Censuit enim si Redori beneficij ex fundatione incumbat onus celebrandi, & faciendi elemosynas, & ob reditum renuntiatem faciendi sit restrictio ab habente potestatem, potius reducendas esse elemosynas, quam Missas, vel Anniversaria.

DE CONSTITUTIONIBUS

Cap. Quoniam.

S Y M M A R I V M.

- 1 Lex nihil debet obscurum, vel ambiguum continere. Declaratur n. 3. vers. Non eamen intelligat.
- 2 Lex habens plures intellectus allegari non debet ad decisionem causarum.
- 3 Sententia lata contra casum legi, vel statuti de cuius intellectu probabiliter dubitatur, non dicitur continere errorem conceptum.
- 4 Constitutio futura respicit, non præterita nisi in ea de præteritis caveatur.
- 5 Constitutio quid sit, & an illius appellatione veniant declarationes Apostolicæ.
- 6 Congregationis Concilij declarationes an habeant legi auctoritatem, sit ut obligent in utroque foro, & n. seq. usque ad n. 69.
- 7 Congregationis Concilij institutio, & facultates, & n. 35. & seq.
- 8 Congregationis Concilij auctoritas in decretis Tridentini Concilij interpretandis est Apostolica, & facit ius quoad omnes, & n. seq.
- 9 Constitutiones factæ auctoritate Papa censentur Papales, & ab inferioribus revocari non possunt. Declarationes editæ Principi auctoritate habent vim Constitutionis gener. ali. ibid. vers. Es in terminis.
- 10 Declarationes à Congregatione Concilij fieri debent consilio Romano Pontificis, & cur.
- 11 Consultatio Papæ etiam edita in aliquo particulari casu facit ius commune inter omnes. Dubia emergentia in iudiciis Papa referenda sunt ad ipsam Apostolicam ibid.

- 12 Verbum, d. cernere, necessitatem inducit, & referri potest tam ad novæ legi editionem, quam ad legem iam hæc declarationem.
- 13 Cardinalium auctoritas in dubijs & causis decidendis tam ex veteri, quam ex novo Testamento causam trahit. Intellectus c. Per venerabilem. s. Rationibus, qui fil. sine legit. ibid.
- 14 Declaratio legi ab eo facta qui à Principe auctoritatem habet legem interpretandi essentialiter non differt à lege declarata.
- 15 Declarans non inducit ius novum, sed tantum manifestat quod prius latebat. Enucleare quid sit. ibid. vers. Quod satis confirmant.
- 16 Interpretatio statuti dicitur statutum si sit intrinseca & substantialis, & inseparabilis à statuto, & n. 19.
- 17 Declarare quid sit.
- 18 Verba resolvete, decidere, respondere, quid importent.
- 19 Interpretatio quid sit, & quid differat à declaratione.
- 20 Congregatio Concilij in suis rescriptis frequentius utitur verbo censuræ, & cur.
- 21 Declarationes Congregationis Concilij in sunt Concilio, & obligant in utroque foro ex vi legis declaratae.
- 22 Decreta Apostolica, & Conciliaria obligandi vim habent etiam sub reatu mortalium peccati.
- 23 Qualitates omnes, quæ in sunt legi declarata, censentur in esse illius declarationis.
- 24 Baptizati à Calvinistis, sunt verè baptizati, nec sunt iterum baptizandi etiam sub conditione.
- 25 Matrimonium contractum coram Parocho etiam invito, &c. aut ex alia causa vocatos adhibito tamen ad illum actum; aut interdictis; vel non sacerdotem, validum est, & n. seq.
- 27 Procuratio post Concilium Tridentinum non debetur Episcopo visitanti Ecclesias, & loca pia sua civitatis.
- 28 Sacerdos excommunicatus & denuntiatus non potest sacramentaliter absolvere penitentem etiam in articulo mortis.
- 29 Episcopi non possunt absolvere in casibus occultis in Bulla Cene Sedi Apostolica reservatis.
- 30 Item post Bullam Pij V. Nequeunt absolvere Moniales in materia clausuræ secreti delinquentes.
- 31 Episcopi absolventes, ac dispensantes in casibus Sedi Apostolicæ reservatis, incidunt in Bullam Cene.
- 32 Episcopus non potest dispensare cum vero bigamo ad primam conjugiam, aut beneficia simplicia.
- 33 Ignorantia iuris dubij an, & quando excuset.
- 34 Legem Canonicam male intelligens non peccat mortaliter, nisi post declarationem eius obscuritatem.
- 35 Congregationis Concilij stylus in dubijs decidendis, & causis expediendis.
- 36 Congregatio Concilij inhibet officialibus Urbis in causis Conciliaribus in quibus habet iurisdictionem privative quoad omnes.
- 37 Congregatio Episcoporum de ijs qua ad interpretationem Concilij pertinent, aut de ipsius Congregationis Concilij decretis cognoscere non potest.
- 38 Stylus in causis Rotabilibus cum dubia emergant ad interpretationem Concilij pertinentia, & n. seq. & n. 72.
- 39 In commissionibus causarum, quando in supplica

- 40 Citatio parva in declaratione legitur, & quando requiritur.
- 41 Papa dat litteras in forma Brevis & Auditor Camera monitoria pro observatione declarationum Congregationis Concilij, & n. 70.
- 42 Lex ante prohibitionem non ligat.
- 43 Declarationes Congregationis Concilij non requirunt publicationem, & n. seq.
- 44 Declaratio legis etiam obscura, ac dubia publicationem non requirit.
- 45 Declaratio triplex, & proprie fit super dubio. ibid. vers. Et sane.
- Declaratio legis trahitur etiam ad præterita, imò & ad pendentia, & n. 53. & seq.
- 46 Ignorantia declarationum Congregationis Concilij an, & quando excuset, & n. 50.
- 47 Constitutiones Apostolicæ ante illarum publicationem an, & quando ligent ignorantem.
- 48 Lex declarata intelligenda erat iuxta declarationem habentis auctoritatem eam declarandi, etiam antequam declaratio emanasset.
- 49 Ignorantia iuris dubij non excusat, quando consulti possunt peritiores.
- 50 Ignorantia iuris an, & quando excuset.
- 51 Constitutio nova etiam ante publicationem ligat eos, qui illius habent notitiam.
- 52 Constitutiones Papales non continent tempus, & locum, an valeant.
- In declarationibus Congregationis Concilij non consuevit apponi tempus, neque locus, & cur. ibid. & n. seq.
- 53 Declaratio legis habet vigorem ex tempore legis declaratae.
- 54 Excommunicatus per declarationem amplius non ligatur, cum ab initio ligatus non fuerit.
- 55 Canones Concilij Trid. circa dogmata iuris divini sunt declarationes, & ideo non incipiunt obligare à Kal. Maij 1564. Sicut alia decreta reformationis concernentia; sed à divina institutione.
- 56 Declarationes Congregationis Concilij an careant legis auctoritate, eo quod aliquando videantur sibi contraria.
- 57 Episcopi provinciales, nec personæ aliter, nec per Procuratorem tenentur accedere ad Metropolitanam Ecclesiam, non obstante contraria consuetudine etiam immemorabili.
- 58 Concursus non requiritur in parochiali iuris patronatus mixti laicorum, & ecclesiasticorum.
- 59 Declarationibus Congregationis Concilij impressis vel manuscriptis sigillo, & subscriptione carentibus an, & que fides sit adhibenda.
- 60 Interpretatio legis quadruplex sit.
- 61 Congregationis Concilij interpretatio non est probabilis tantum, sed necessaria, & n. 63.
- 62 Innocentius IV. Pater iuris, & cur.
- 64 Iurisdictiones omnes sunt principaliter apud principem, tanquam apud fontem.
- 65 Congregatio Concilij respondet ad dubia iuris; ea vero que factum concernunt rejicit ad iudices ordinarios.
- 66 Declarationes Congregationis Concilij quamvis edantur in aliquo speciali casu, tamen faciunt ius quoad omnes.
- 67 Sententia Principi declaratoria iuris habet vim generalis statuti.

68. Congregationis Concilij rescripta sunt veluti rescripta prudentum.
 69. Congregatio Concilij occasione visitationis Limitum, & recognitionis Conciliarum Provincialium, respondet etiam ad arch. a non Conciliaria.
 70. Rota Romanæ æstimationem de autoritate resolutionum S. Congregationis Concilij, & num. 71. & 72.

QUONIAM. Constitutio futura respicit non præterita, nisi in ea de præteritis caveatur. Hoc dicit secundum omnes. Dividitur in tres partes. Prima ponit in genere declarationis causam. Secunda declarationem ibi declaratam. Tertia declarationis rationem ibi, cum leges.

1. Nota primo ibi, nihil debet obscurum, vel ambiguum continere legem seu constitutionem quamvis non feratur nisi super dubio. *L. Labeo, ff. De Carbon. ed. ed. tamen debere esse claram, cap. Erit autem lex, 4. dist. ibi: manifesta quoque ne aliquid per obscuritatem in captionem contineat, id est ne aliquis possit eam captiosè interpretari, ut ibi explicat glo. vel ne per obscuram constitutionem in laqueum incidamus, c. De viduis, 27. q. 1. Unde nihil est tam proprium legum sicut claritas, ut in Arch. de testam. imperf. §. Nos igitur, ideoque statutum quod est ambiguum non meretur in causis allegari secundum Bald. hic n. 13. & lex habens varios intellectus allegari non debet, ad decisionem causarum, *L. In ambiguo, & ibi Bart. n. 2. ff. De reb. dub. Jason. in rubr. n. 21. & seq. ff. De transact. Idem que in statuto & constitutione tradit Felin. supra in proem. num. 2. & sententia lata contra casum legis, vel statuti de cuius intellectu*
 3. probabiliter dubitat, non dicitur continere errorem expressum, ut notat Bart. in *L. Cum prolato, ff. De re iudic. & Bald. hic n. 14. Decian. cons. 32. n. 24. lib. 2. & Vant. de nullit. ex defectu processus, n. 118. vers. Et promissa intelligi dicitur autem obscurum quantum ad litteram, ambiguum quantum ad mentem, secundum Joan. Andr. & Card. hic qui etiam referunt illud Hieronymi in Oseam, videlicet: (Obscuritas tribus modis nascitur, aut rerum difficultate, aut magistri imperitia, aut discipuli nimia tarditate.) Non tamen intelligas secundum Joan. Andr. legem ita claram esse debere, ut nihil dubium relinquatur, quod præcipue patet ex eo, quod ibi debet esse generalitas, de. *L. Erit autem lex, 4. dist. c. Cum omnes instr. eod. glo. in rubr. hoc tit. lib. 6. Generalitas vero obscuritatem inducit, *L. Ita fides, ff. De iur. iur. cap. Venerabilibus, iussu de cons. uti. vel mutui. Sed ideo dicitur non esse obscura, quia ad conditorem poterit haberi recursus pro declaratione & ita nihil remanebit ambiguum, *L. fin. C. De leg. & cum Joan. Andr. transeunt hic Burr. Cardin. & alij. Verum tamen dicit Bart. in *L. Omnes populi, nu. 1. ff. De iur. iur. 3. Quæro, ff. De iust. & iur. non recurri ad Principem pro interpretatione, nisi in subsidium, cum scilicet alia interpretatio, que congrua sit, haberi non potest, & seq. Dec. in *L. In ambiguis, la. 2. n. 1. ff. De reg. iur. de quo scripsi plenè in c. Cum venissent, infra, de iudic.*******

4. Secundò nota constitutionem respicere futura tantum, & non præterita: concordat text. in

cap. Cognoscetes, supra eod. c. 1. 31. dist. cap. Proposuisse, 82. dist. 1. Leges, C. De legib. Quinimò trahere leges ad præterita est quædam calumnia, *L. penult. C. De Decretion. lib. 10. ibi: cum conveniat leges futuris regulas imponere non præteritis calumnias excitare, & notat hic Bald. num. 19. Fallit tamen hæc regula præcipue in duobus casibus. Primus est cum in constitutione expresse caveatur, ut trahatur etiam ad præterita, ut hic, & in c. Sic quidam, 10. qu. 1. & in cap. Cum in cunctis, infra, de elec. Secundus est si constitutio sit declaratoria: hæc enim est sua natura etiam præterita comprehendit, *cf. infra, De fil. Presb. c. pen. De cons. eccl. vel alt. & plenè dicam infra, num. 45. & seq. & propositio non eget publicatione ut similiter dicam, infra, num. 45. & seq.**

Ultimò nota ex principio litteræ, constitutiones Apostolicæ sedis aliter omnes, ad idem c. 1. supra eod. c. Si quis omnes, 1. qu. 7. c. Si Romanorum, 19. dist. & c. Nolite, 31. dist. cum concord.

5. Quid de declarationibus? Non videtur, quia constitutio dicitur a con, quod est simul, & statim, quali simul statuitur; vel dicitur communis statutum, ut inquit glo. in rubr. hoc tit. lib. 6. Statuere autem ex propria significatione est jus novum inducere, *Clem. fin. §. fin. De refer. glo. in extr. Suscepti, Joan. XX. 1. in ver. Si autem, de elec. At declaratio jus novum non inducit, sed tantum explicat jus antea editum, *L. Heredes palam, §. Quod verò, & §. Sed est notam, ff. De testam. cap. Cunctis, cum ibi not. de iur. & dicam plenius infra, n. 12.**

Respondèdo, si declarationes sint editæ immediate à summo Pontifice, abique dubio ligant omnes c. 1. De Bigam. lib. 6. cap. 1. De privit. eod. lib. Nec obstat verbum *constituo*, quia quamvis strictè accipiat prout differt ab alijs partibus juris scripti, & tunc nihil aliud sit quam quod Princeps statuit, & ordinat animo condendi legem, ut in *instr. de iur. nat. §. Sed & quod Principi placuit*; tamen in latiori significatione comprehenditur etiam responsa prudentum, & alias partes juris scripti, & sic etiam declarationes, ut declarat glo. præ alleg. in rubr. hujus tit. lib. 6. quam ibi sequuntur Gemm. Anchar. & Franc. Unde declarationes quoque dicuntur constitutiones non quidem novi juris promulgatorie, sed juris præexistentis declaratorie, ut probatur in c. fin. de fil. Presb. & in c. pen. de cons. eccl. vel alt. & not. Jo. Andr. in c. 1. in prime, in ver. Dissimus, de privit. in 6. dicens non esse curandum quod ille text. dicat, *decernimus*; quia licet hæc declaratio, tamen est constitutio, & cum eo transeunt ibi Geni. & alij. Sin autem declarationes emanaverint non immediate à summo Pontifice, sed de illius autoritate, dicatissime, ut in quaesito seq.

QUÆRO. Utrum declarationes sacræ Congregationis Cardinalium Concilij Tridentini interpretum obtineant legis auctoritatem, adeo ut non solum in exteriori iudicio, sed etiam in foro animæ obligandi vim habeant.

Emerit nuper hæc quaestio, quia nonnulli Episcopi in iuxta sententiæ scriptorum aliquot recentiorum vili sunt existimare sacræ Congregationis Concilij declarationes, etiam magnum habe-

habeant pondus auctoritatis, earumque præcipua habenda sit ratio in dubijs, & causis decidendis amen legis vigorem non obtinere cum promulgari non consueverint, & nondum sanxerit Romanus Pontifex, ut tanquam leges recipiantur. Quod tamen longè aliter se habere patebit ex his, quæ de S. Congregationis institutione & auctoritate; de ipsarum declarationum natura, ac vi; & deque obervantia ac stylo inferioris dicentur.

Primum igitur Pius IV. anno 1563. 7. Calend. Februar. in Constitutione, quæ incipit, *Benedictus Deus*; posteaquam confirmavit Oecumenicam Tridentinam Synodum; mox ad evitandam perversionem, & confusionem, quæ oriri posset, si unicuique liceret in decreta Concilij commentaria, & interpretationes suas edere, inhiuit omnibus tam Ecclesiasticis, quam laicis, Prælati quidem sub interditi ingressus Ecclesiæ; alij vero sub excommunicationis lætæ sententiæ penis, ne quis sine ejus auctoritate auderet ullos commentarios, glossas, annotationes, scholia, nullumve omnino interpretationis genus super ipsius Concilij decretis quocunque modo edere, difficultateque & controversiis, quæ ex ijs decretis exorirentur, sibi ac Sedi Apostolicæ declarandas & decidendas reservavit. Et subinde idem Pius IV. in Constitutione incipiente, *Sicut ad sacrorum Conciliorum, edita anno 1564. 15. Cal. Aug. declaravit ejusdem Concilij decreta omnia ad reformationem, jusque positivum duntaxat spectantia* à Cal. Maij ejusdem anni 1564. omnes obligare cepisse, neque post eam diem excusationem cuiusquam, quod ea ignoraverit, admittendam.

Hoc ipso tempore initium habuit S. Congregatio Concilij sub eodem Pontifice Pio IV. qui cum paulò ante edidisset nonnullas Constitutiones & ordinationes concernentes reformationem sacræ Penitentiarie, Vicarij Urbis, Camerarij, Auditoris Camerae, Palatij Apostolici causarum Auditorum, Gubernatoris, aliorumque Urbis & Romanæ Curie Tribunalium, & officiorum; deputavit octo S. R. E. Cardinales, qui easdem Constitutiones, & pariter Decreta Tridentini Concilij per quoscunque tribunalium prædictorum Judices, & officiales sub excommunicationis lætæ sententiæ, ac privationis officiorum, & alijs eidem Cardinalibus bene visis eò ipso incurrendis penis firmiter, & cum effectu servanda curarent, nisi tam in executione dictorum decretorum Concilij, quam dictarum constitutionum aliqua dubietas, aut difficultas emergeret; quò casu ad Sanctitatem Suam referret, ut in motu proprio inciperet. *Alias nos, edito eo anno 1564. 4. Nonas Augusti. Itaque sacræ Congregatio ab initio Tridentini Concilij decretis non interpretandis, sed exequendis duntaxat, perfecta est: sed paulò post cum multis consultationibus respondisset ad Concilij intelligentiam pertinentibus, & dubitatum esset de illius facultate ob prohibitionem Pij IV. in Constitutionibus supra editis: Pius V. indultit eidem, ut posset decidere casus, quos tanquam claros putaret decidendos; quos vero tanquam dubios existimaret, referendos, Sanctitati Sux referret: quos in eam usque diem fecerat: mox*

que ipsi Congregationi ampliores etiam facultates pro decidendis causis, & controversijs Concilij interpretationem concernentibus; idem Pius V. attribuit, ut in libris ejusdem Congregationis adnotatum reperitur manu Cardinalis Carafa, Crescente verò causarum & negotiorum mole, quæ ex omnibus terrarum partibus ad eam confluebant, constitutum est, ut pro faciliiori expeditione quatuor Cardinales ex corpore generalis Congregationis delecti frequentius convenirent sub nomine Congregationis particularis. Quam quidem Congregationem Sixtus V. die 8. Maij 1586. declaravit in præteritum potuisse, & in futurum posse expedire casus alijs decisos in Congregatione generali, atque etiam eos, quos pro claris haberet omnium sententia.

Post hæc idem Sixtus V. in Bulla, quæ incipit: *Immensa æterni Dei, §. Deo autem Patri, edita 11. Cal. Febr. 1587. eorum quidem decretorum, quæ ad fidei dogmata pertinent, interpretationem sibi ipsi reservavit, ac postea subdit: Cardinalibus verò præfatis interpretationi, & executioni Concilij Tridentini, si quando in his, quæ de morum reformatione, disciplina, ac moderatione, & Ecclesiasticis iudicijs, alijsque hujusmodi statuta sunt, dubietas aut difficultas emerferit, interpretandi facultatem, nobis tamen consultis, impartimur. Ac deinde attribuit eidem Congregationi illas facultates, nempe provinciales & diocesanæ Synodos in usum inducendi: Item provincialia Concilia expediendi & recognoscendi: Prælaturum Limina visitantium postulata audiendi: adjiciens, ut quæ Congregatio ipsa per se posset, ex charitatis & iustitiæ norma expediret, majora ad Sanctitatem Suam referret. Præterea statuit, ut Congregatio haberet auctoritatem promovendi reformationem Cleri & Populi, nedum in Urbe, & statu Ecclesiastico temporali, sed etiam in universo Christiano orbe. Et in declarationibus editis paulò post idem Pontifex disposuit, ut Cardinales Congregationum jam erectarum, intat quas Congregatio Concilij sibi viros S. Theologiæ & Pontificij, ac Cæsarei juris peritos in Consultationibus adhiberent, ut quæ iustitiæ, atque æquitati consentanea maxime essent, decernerentur; graviora verò quæcunque ad se, vel successores suos deferrentur. & in alijs declarationibus in Consistorio editis die 11. Maij 1588. in fin. decrevit, ut si alicui Congregationi occurreret pro rebus ad ipsam Congregationem spectantibus brachio seculari indigere, tunc recurretur ad Gubernatorem, Auditorem Camerae, Vicarium, sive ad alium iudicem, quæ præceptis ab ipsa Congregatione factis obedire teneretur: ut in Bullar. tom. 2. fol. 16. & seq. Ac demum ut omnittas alias facultates, quæ ad rem præsentem non pertinent, Greg. XIV. per litteras in forma Brevis eidem Congregationi impertitus est auctoritatem scribendi nomine Papæ.*

9. His ita constitutis, manifestum videtur declarationes S. Congregationis Concilij vim legis obtinere, & in utroque foro obligare: cuius quidem assertiois veritas nicitur præcipue his fundamentis.

Et primò, cum facultas Concilium Tridentinum

num interpretandi sit Sedi Apostolica reservata per Constitutionem Pii IV. initio relata; & quod Sixtus V. in sua Constitutione hanc interpretandi facultatem ipsi Congregationi imperitus fuerit; jam Congregatio in his decretis interpretandis non sua, sed Papæ utitur autoritate: nam quotiescunque Papa tribuit aliquam facultatem alteri, qui eam prius non habebat, tunc autoritas illa intelligitur esse Apostolica, *cap. Cum aliquibus, de rescriptis in 6.* Ex quo textu hanc regulam desumunt Archid. Joan. Mon. Joan. Anchar. & alij omnes. Ideoque S. Congregatio multoties inscribitur Tridentini Concilij Sanctissimi Domini nostri autoritate, seu Apostolica autoritate interpres. Et concordat tex. in *c. si cum de prebend. in 6. ibi*: (Talis receptus hujusmodi nostrâ autoritate mandati, non legati, sed nostrâ intelligitur autoritate receptus): & in *c. hi qui, in fin. eod. tit. & lib.* in illis verbis: (Eum quoque, qui ad mandatum legati, vel alterius autoritate Apostolica sibi specialiter in hac parte concessâ fungentis recipitur; autoritate Apostolica receptum esse dubium non existit.) Ad idem est textus formalis, qui clarè hanc sententiam probat, in *l. r. c. De veter. jur. encl.* Nam ibi in §. *Nostam autem consummationem*, Justinianus prohibet ne ad suum Codicem edantur Commentaria; sicut Pius IV. sua constitutione prohibuit ad decreta Tridentini Concilij, & in §. *Ne itaque collectis* dicit prudentibus interpretandarum legum autoritatem sacratissimos Principes tribuisse; quemadmodum illam Sixtus V. attribuit Congregationi, & demum in §. *Sed neque*, Imperator declarat prudentium interpretationes habere legis autoritatem, tanquam, inquit, si eorum studia ex principalibus constitutionibus profecta, & à nostro divino fuerint ore perfusa; & mox reddit rationem: quia merito omnia nostra facimus, quibus autoritatem impartimur. Quam rationem in histerminis adducit etiam Joan. Monachus, in *d. cap. Cum aliquibus, num. 1. §. de rescriptis in 6.* & illa utitur Bonifacius VIII. in *cap. Si Apostolica*, ibi: certum est quod cum ipsa provisio ipsius legati post imperitam à nobis autoritatem, nostra censetur effecta. & *c. de prebend. eod. lib.* quem text. ad hoc allegat Dec. post Abb. in *cap. Cum accessissent, num. 8. sup. eod.* & cum Papa sit causa & origo autoritatis Congregationis, debet etiam esse causa causati, id est, interpretationum ab ea editarum, *l. Manumissiones, ff. De just. & jure, cap. fin. De injur. Jason, in l. Si pecuniam, num. 21. ff. De cond. caus. data, actus enim tribuitur prime causæ, l. Item eorum, §. Si decuriones, ff. Quod quis, unip. nom. c. Litteris, de rescriptis, Bart. in *l. Vnum ex familia, §. Si rem, de leg. 2. & Papæ ordinanti, non exequenti*: ut est casus in *d. c. Litteris, Rom. conf. 366.* Et propterea constitutiones autoritate Papæ editas ab eo, qui alias potestatem statuendi non habebat, censeri Papales, & ab inferioribus revocari non posse determinat Bart. in *l. Omnes populi, num. 33. vers. Iuxta prædicta, quæro, ff. De just. & jure, & idem Bart. in .2. in fin. C. De oper. lib. Bald. in *l. Ex placito, col. 2. c. De ver. permitt. Felin. in c. Cum accessissent, num. 9. sup. eodem, ubi Dec. num. 16. vers. Secundo, conclusio, testatur hanc conclusionem ab omnibus simpliciter teneri.***

Pro qua consuluit Lud. Rom. *conf. 116. ubi numer. 1. in fin.* reddit rationem, quia cum autoritate superioris inferior statuerit, non ipse hoc fecisse videtur; sed ille, cuius autoritate hoc factum est. Et Navar. *conf. 8. in 1. quæst. De constit. ubi respondit, constitutiones editas à Capitulo generali in vim privilegiorum ordinis noli non posse à Capitulo representativo Capituli generalis, imò neque ab ipso generali Capitulo; quia inquit, cum editæ fuerint autoritate Apostolica, facta illa sunt facta Papæ, & inferior non potest tollere facta superioris. Et propterea ad rem nostram declarationes, seu interpretationes factas ab eo, qui habet autoritatem à Principe, habere vim constitutionis generalis, tradit gloss. communiter approbata in *l. 1. in ver. Insuper in fin. C. De legib. per tex. qui maxime congruit Cardinalibus in *l. Non ambigitur, ff. eod. in l. 1. ff. A quib. appell. non liceat, in §. Lex est, in §. de jur. nat. Item in *l. Formam, ff. De offic. Pres. Præs.****

IO Secundo Sixtus V. dat facultatem Congregationi Concilium interpretandi, adjectis verbis: Nobis tamen consultis. At hujusmodi verba supervacanea essent, si Congregationis interpretatio non haberet legis autoritatem: neque enim est opus, ut cum magistris, aut iudicibus interpretantur canones, aut leges ante interpretationem consulant Principem, *l. Vnica, C. De profess. qui in Urb. Constit. lib. 12. l. Non possunt, ff. De legib. gloss. in cap. 1. in ver. Interpretatus, de postul. Prel. Innoc. in cap. Cum specialiter, de appell. Sylvest. in ver. Opinio, num. 2. vers. Quia iudex potest interpretari.* Et de Tridentina Synodo cautum est expressè in *cap. 2. sess. 25. De reform. ibi*: ab istisdem Universitatibus Canonibus, & decreta hujus sanctæ Synodi integrè recipiantur; ad eorumque normam Magistri, Doctores, & alij in eisdem Universitatibus, ea quæ Catholica fidei sunt, doceant, & interpretentur, & seque ad hoc institutum initio cuiuslibet anni solemniter juramento obstringant. Dicendum est igitur ideò Pontificem voluisse prius se consuli à Congregatione, ut illius declarationes majorem acciperent roboris firmitatem ex Pontificia consultatione, & facerent jus quoad omnes, ad quod est tex. notat. in *cap. Ex multa, de voto, ibi*: In consultatione nostra jus editur: & notat gloss. in *c. Ex tua, in ver. Consultatione, de sol. Presb. & gloss. fin. in c. Consultationi, de temp. ordin. Cardin. in Clem. utrim. in 2. opp. de prebend. Abb. in *c. Venerabilis, in 2. col. de judic. Felin. in c. 1. num. 17. vers. Et per istam declarationem, supra eod.* Propterea enim cum dubia emergunt in audientia Papæ, referendum est ad ipsam Apostolicum, ut inquit Bald. in *l. Cum de novo, in fin. C. De legib.**

Terzio, constituto eadem agit primò de autoritate interpretandi dubia, quæ pertinent ad fidei dogmata, & hanc Pontifex sibi reservat. Deinde agit de autoritate interpretandi dubia, quæ spectant ad morum reformationem, disciplinam ac moderationem, & Ecclesiastica judicium. Et hanc sacre Congregationi impartitur: sed autoritas interpretandi, quam in primo casu Papa sibi reservat, est Apostolica, & facit jus quoad omnes, *c. 1. De juram. calum. c. Sicut quidam, 25. quæst. Sylvest. in ver. Interpretatio,*

num. 2. Ergo & autoritas interpretandi, quam in secundo casu tribuit Congregationi, *c. Majores, ibi*: tota autoritas intelligenda est de adultis, ne ad alios prima, & ad alios secunda clausula referatur. Et Baptis. ubi Anor. de Butr. *num. 7.* notat clausulam in dubio individue prolatam censeri ne diverso jure censetur. Et idem Butr. in *c. Per venerabilem, in princ. in 6. not. Qui fl. sint legit.* ubi ex eo textu similiter notat eandem vim non posse censeri jure diverso, etiam si consideretur prout applicatur ad diversos respectus. Et confirmatur, quia exceptio Apostolicæ autoritatis interpretandi dubia ad fidem pertinet, quam Papa sibi reservat, declarat regulam secunde autoritatis interpretandi dubia ad reformationem spectantia, quam tribuit Congregationi, esse similiter intelligendam de autoritate Apostolica. Nam, ut inquit Bald. *conf. 407. num. 2. vers. Secundo quæritur, lib. 5. de natura exceptionis est ut eximat se à genere, & declarat predicata generis esse debere ejusdem qualitatis cum exceptione; alias exceptio non esset de regula, contra textum in *l. Nam quod liquet, §. fin. ff. De pen. leg. & esset derisoria, ut dixit Paul. de Castr. conf. 79. nu. 3. lib. 1.**

Quarto in declarationibus Xisto V. ut supra editis statuitur, ut quæ pertinent ad reformationem, à Congregatione pro justitia, & æquitate decernantur. Verbum autem decernere necessitatem inducit, *c. Inter cætera, & c. Diligenti, in fin. ubi notatur, de præsen. c. Decernimus, ubi Felin. de judic. glo. & Cardinalis in Clem. eos, de Regul. Et quamvis in strictiori significatione referatur ad novæ legis editionem, tamen se compatitur etiam cum verbo declarare, & in sui latitudine aptum est importare etiam legis jam editæ declarationem, textus est in *c. Constitutionem, ibi*, Declarantes decernimus, *de sint. excomm. in 6. & in c. 1. & ibi Gem. in 2. not. de Cler. agror. eod. lib. Et propterea sacre Congregationis resolutiones, etiam decreta aliquando appellari consueverunt. Et eodem spectat, quod in prædicta constitutione legitur, ut quæ Congregatio ipsa per se poterit, ex Charitatis, & Justitiæ norma expediat, majora ad Pontificem referat.**

Quinto, sub eadem oratione, & verborum structura tam in eadem Sixti Constitutione, quam in aliis litteris Apostolicis eadem Congregationi passim dicitur assumpta, seu præfecta decretis Tridentini Concilij interpretandis & exequendis. Sed autoritas exequendi inducit quoad omnes parenti necessitatem, ut patet in Constitutione Pii IV. in princ. relata, in qua pro Concilij executione tribuitur Congregationi amplissima autoritas procedendi penis, & censuris Ecclesiasticis etiam usque ad officiorum privationem. Ergo & autoritas interpretandi per regulam *l. In hoc jure, §. fin. ff. De vulg. & pupill. & l. fin. Cod. De sent. de qua per Dec. in c. Novis, numer. 56. infra, de judic. Veritas enim orationis de pluribus loquens regulata ab eodem verbo operatur, ut æqualis sit determinatio quo ad omnes, *l. Hereditatem, & l. Quamvis, c. De impuber. & alijs subtit. Bad. in l. In testamento, C. De milit. test. quod pluribus exemplis confirmat Florian. à S. Petro *conf. 14. numer. 9. & sequ. per totum.* Et cum utrumque jus interpretandi,**

& exequendi manaverit ab eodem fonte Apostolicæ potestatis, succedit dictum Bald. relatum à Felin. in *c. Translato, num. 6. supra eod.* Quod propter simultaneam originem species dividunt in unam naturam annectuntur. Et quæ procedunt à pari potentia & virtute sunt unius effectus, *l. 1. §. Non esse, ff. Ne quid in loco publi. Petr. Brixien. in Repert. in ver. Effectus.*

Sexto facultates quæ in eadem Sixti Constitutione, & in declarationibus postea editis conceduntur sacre Congregationi, omnes inducunt necessitatem, veluti præcipiendi, ut Provincialia Concilia ex omnibus mundi partibus ad eam referantur; illaque recognoscendi. Et emendandi, atque in tium inducendi una cum Synodis diocesanis: Item promovendi reformationem Cleri, & Populi, ne dum in Urbe & statu Ecclesiastico, sed etiam in universo Christiano orbe; atque alia quæ ibi recensentur. Ergo idem dicendum de interpretandi facultate. Uniformis enim debet esse cuiuslibet autoritatis intellectus, ut inquit glo. in *c. Majores, in princ. in ver. Tota autoritas, de Baptis.*

Septimo, ex litteris in forma Brevis Gregorii XIV. quarum initio meminimus, Sacra Congregatio autoritatem habet scribendi nomine Papæ; ergo ambigendum non est quin ejus rescripta censentur Papalia, & Apostolica, ut constat ex *d. c. Cum aliquibus, in 2. rescriptis, de rescriptis, in 6. & c. Hi qui, de preben. eod. lib.*

IO Octavo, Cardinalium autoritatem in dubiis, & causis decidendis censeri Apostolicam, & tam ex veteri, quam ex novo testamento causam trahere aperte probat textus valde singularis, in *c. Per venerabilem, §. Rationibus, qui fl. sint legit.* ubi Innocentius III. exponens verba illa Deuteronomii: Si difficile, & ambiguum apud te iudicium esse perspexeris inter sanguinem, & sanguinem: causam, & causam; lepram, & lepram; & iudicium inter portas tuas videtis variari, venies ad sacerdotes Levitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, qui iudicabit tibi iudicii veritatem, & facies quæcumque dixerint, qui præsumt loco, quem elegit Dominus, sequerisque eorum sententiam: sic pat. Sunt autem sacerdotes Levitici generis fratres nostri, qui nobis jure Levitico in executione sacerdotalis officii coadjutores existunt. Quæ quidem verba de Cardinalibus esse intelligenda tradunt ibi Jo. Andr. *col. 3. in ver. Fratres, in scri. Anchar. num. 18. & Abb. nu. 19. Specul. in tit. De legato, §. Sequitur, num. 2.* Et hanc autoritatem non de Episcopis, sed de Cardinalibus intelligendam esse clare conitat ex Epistola decretali Eugenii IV. ad Archiepiscopum Cantuariensem, quæ incipit, *Non mediocri*; data Florentia, ubi Eugenius prædebat in Concilio Florentino. Anno sui Pont. 8. in *vers. Ino*, ut inquit, Innocentius III. In quædam sententiam accipitur à Sixto V. in Constitutione, quæ incipit, *Postquam verus*, edita 3. Non. Decembris 1586. *vers. Ve inter sanguinem, & sanguinem, causam & causam, &c.* ubi propterea, inquit, Cardinalium verba, & responsa pro oculis; monita, & præcepta ab Universis Christianis regulas, ac normam rectè vivendi, rectèque sentiendi existimari. Quinimo ex eod. tex. *in ver. Angelos* colligit Goffr. Cardinales participare in plenitudi-

dine potestatis. Et cum eo tranfit ibi Jo. Andr. col. 7. in eod. ver. Angelus. Quod circa controversiam vendicabitur iocum in Cardinalibus a Summo Pontifice decidendi auctoritatem habentibus, quemadmodum habent Cardinales Sac. Congregationis Concilii tunc enim proprie verificantur simultanea illa verba Deuteronomii, Ipsi, id est Summus Pontifex, & eius fratres Cardinales, seu Cardinales ab ipso auctoritatem habentes iudicabunt tibi iudicii veritatem. Eorum autem decisio non necessario parandum esse aperte ostendunt subsequencia verba: Et facies quicumque dixerint, requirite eorum sententiam, &c. Hinc Cardinalis Paleot. de sacri Consilii Consultiar. par. 5. qu. 40. dixit Congregationes Cardinalium, quas Summi Pontifices, & presertim Sixtus V. ad causarum difficultates ipsius auctoritate cognofcendas, & demittendas inhiuerunt, esse tanquam titulas Consiliorii ab eo veluti fonte promanantes. Et quemadmodum fons non solum ipse lucet, verum etiam stellis lumine impertitur, quo & celum ornat, & illuminat orbem universum; sic summum Pontificem, non sicut decretis modo Ecclesiam per se ipsum docere, sed moderari verum etiam ita Cardinales sua tunc auctoritate fulcire, tum potestatem augere, ut sociatis laboribus facile omnes difficultatum nodos dissolvant.

14. Nono, declaratio legis ab eo facta, qui a Principe, seu legis conditore jus habet legem interpretandi, essentialiter non differt a lege declarata. *Homini, & rei, §. Verbum ex legibus, ff. De verb. signif. l. Qui testamento, §. Mulier, in ver. Argumento, ff. De testam. l. Ab. conf. 75. n. 6. vers. Nam mens legis, lib. 1.* Ergo eadem auctoritatem, & obligandi vim habet quam ipsa lex. Nam qui declarat, novum jus non inducit, sed tantum detegit, quod prius latebat. *Heredes palam, §. Quod vero, & §. Sed est notum, ff. De testam. ubi Ulpianus ait: Quod vero quis obscurus in testamento vel nuncupat, vel scribit, an post solemnia explanari possit, queritur? ut puta Sicum legaverat, cum plures haberet; nec declaravit de quo teneret: Titio legavit, cum multos Titios amicos haberet, &c. poterit ne postea declarare de quo teneret? Et puto posse: nihil enim nunc dat, sed datum significat. Atque ita ibi esse calum ad litteram. Bellam. decis. 746. col. 2. vers. Ideo talis dicitur propria declaratio. Idem probatur in proximo Sexti ibi: Nunc antiquorum declarationes, nunc vero novorum editione jurium, in Clem. Exivi, vers. Horum autem, de verbor. significat. & in Clem. fin. ibi, ipsam declarare, ac quedam adicere de jur. oper. Et per hanc jura ita scripserunt, Gemin. conf. 72. n. 1. quem refert, & sequitur Philipp. Prob. qui in hanc rem plura cumulat ad Joan. Monach. in c. 1. de privileg. lib. 6. Anchar. conf. 67. numer. 3. & Fulgof. conf. 147. in fin. vers. Ad secundam.*

Quod satis confirmant dux similitudines, quibus inter alias utitur Jurisconsultus in exprimenda declarationis natura. Altera ducta est a nucleo, qui tener in nucis clauditur, eaque contracta enucleatur, unde illud Plauti: Qui ex nucis nucleum esse vult, frangat nucem. Enucleare igitur est quasi nucleum alicujus rei erueri, & quia lex cum explicatur, ejus perplexitas, &

dubietas instar nucis frangitur, enucleari dicitur. Idem quoque gl. in rubr. digestorum, in ver. Enucleati, explicat id esse per similitudinem dictum a nucis & nucleo, & Alber. in Distin. Enucleare, inquit, vetus jus, id est extra nucleum obscuritate ponere. Altera dicitur spica, & grana, quia utitur Raphael Fulgof. conf. 157. in fin. vers. Ad secundum, dicens eum qui declarat nihil de novo referte, sed jam relatum significare: exemplo ejus qui excutit grana ex spica, quia non dicitur novam speciem facere, sed eam, quae erat, declarare. *Ad id, §. Cum quis, ff. De acquir. rer. dom. ubi Cajus: cum grana quae spicas continentur perfectam habeant suam speciem, qui excutit spicas non novam speciem facit, sed eam quae est detegit. Eodem exemplo utitur Agid. Bellam. d. decis. 796. col. 2. & Vitalin. in Clem. unica, §. Nos itaque, n. 2. de jur. jur. Quemadmodum igitur cum nucleis ex nucis, & grana ex spicis enucleatur, speciem non mutant, sed sunt idem nucleis, & eadem grana; ita & declaratio cum ex obscuris legis educitur, nihil est aliud quam ipsa lex. Idem quoque docuit Bald. in c. 1. n. 52. supra eod. allegans ad hoc gloss. ord. quam dicit non esse alibi in l. Qui testamento, §. Mulier, §. ff. De testam.*

16. Quae aperte docuit Bald. in c. 1. n. 52. supra eod. allegans ad hoc gloss. ord. quam dicit non esse alibi in l. Qui testamento, §. Mulier, §. ff. De testam. Quibus etiam consonat quod Sacra Congregationis rescripta appellari consueverunt declarationes, resolutiones, decisiones, interpretationes, responsas; his enim rescribendi modis uti solet, nempe declaravit, respondit, constituit, &c.

17. Declarare autem nihil est aliud, quam aperire, seu manifestare super aliqua lege, seu Constitutione intellectum, sive sensum, quem habuit Princeps, tempore editionis legis, quando scilicet lex est obscura, vel erratur in ejus intellectu, ut apud Paul. de Castro post. conf. 339. in alleg. ad conf. 340. col. 1. vers. Non obscurus praedictus, lib. 1. Unde & Oldrad. conf. 318. in fin. vers. Ad articulos, dicit effectum declarationis esse verbum obscurum clarius explicare, quod colligitur ex hac decretali, ex c. 1. de libell. oblat. & Clem. 1. §. 2. de Summ. Trinit. & fid. Casu.

18. Similiter resolvere nihil aliud est quam modum ambiguitatis explicare, seu enotare, c. Inter alia, de sent. excomm. l. fin. c. De leg. unde legis obscuritas appellatur nodosa, id est involuta in proam. Clem.

Item decidere cum proprie idem sit quod abscondere, seu succidere per translationem significat rem dubiam dirimere, nam cum lex declaratur, quasi certum a dubio sceritur, & obscurum succiditur. Ac propterea in eod. proam. Clem. legis declaratio appellatur decisio lucida suae nodosae ambiguitatis. Et mox subnequitur: Necessaria est superioris auctoritas, ut tollat ambigua, lites auferat, altercationes dirimat, & obscura succidat. & in c. amio, de bigam. in 6. legitur, altercationis amicae dubium praesentis declarationis oraculo decidentes.

19. Item interpretatio ut dicitur Bald. supra in proam. n. 37. est sermone diffinitum, vel perplexorum explicatio, vel secundum Sylvest. in ver. Interpretatio in principio, est unius verbi per aliud, vel unius sententiae per aliam declarationis. Proprie tamen loquendo cum exponimus illud, quod verbis legis comprehenditur, legem non

interpretatur, sed declaramus, ut notat Bart. in l. Gallus, §. Etiam si, nu. 1. ff. De liber. & posthum. Unde, ut Bald. inquit in conf. 211. in princ. & vers. F. est vulgaris doctrina, lib. 5. Ea, quae veniunt per modum declarationis, vere & proprie inesse dicuntur. Qui enim explicat, nil novi facit, sed discooperit. Ea vero, quae veniunt per modum supplementationis, per interpretationem insunt, non vere, & proprie, & in c. 1. n. 52. sup. eod. dixit, interpretationem statui esse statutum, si sit intrinseca, & substantialis & inseparabilis a statuto. Hac enim est mera declaratio, sicut si sit argumentalis, vel extrinseca, quae dicitur interpretatio, vel potius correctio, seu enodificatio, juxta textum in l. 1. §. Qui operas, junctâ gloss. in ver. Interpretatione, ff. Ad Terrall. & not. gloss. 2. in l. 1. ff. De orig. jur. Paul. de Castro conf. 338. nu. 8. & conf. 340. n. 1. lib. 1. Verbo autem Respondit utebatur prudentes, qui consultationibus respondebant, ut habetur in c. Responsa prudentum, 2. diff. & in §. Responsa, in fine, de jur. nar. Ideoque Jurisconsultus in l. fin. ff. De auctor. tutor. Respondum, inquit habes, scis, quid agere debes.

20. Verbo icidem censuit, olim utebatur Senatus, cum de re aliqua sententiam dicebat, ut l. Senatus, ff. de contrahen. empt. & l. censeri, ff. De donat. cau. mor. cum Concord. Hoc autem verbo frequentius utitur S. Congr. & quid congruè, cum Cardinales auctoritatem habeant Senatorum, ut inquit Innoc. in c. Cum te, de re judic. sub n. 1. per text. in c. Rescripta, 16. q. 1. & Specul. in tit. De legato, §. Sequitur, n. 1. in fin. per c. Constantinus, 96. dist.

Ex quibus rescribendi formulis cum similiter satis inique sac. Congregationis declarationes editas Apostolica auctoritate nihil aliud esse essentialiter, quam decreta ipsa Concilii ex se obscura ac dubia, seu, ut ait Vitalin. in eod. proam. Clem. §. Nunc igitur, nu. 32. male ab aliquibus intellecta, explicatione dilucidata & clarificata:

21. hinc necessario sequitur ut obligandi vim habeant perinde ac decreta ipsa declarata, quod expressè asseruit Paul. de Castro, conf. 339. col. pen. n. 5. vers. §. Quartus, lib. 1. ubi ait vim omnem, quae inest dispositioni declaratae, censeri etiam inesse illius declarationi. Et ante eum Oldrad. ad conf. 263. n. 5. & seg. vers. Et advertendam est. Subdens declarationem esse dependentem, implicitam,

22. & consequentem ad declaratum. Explorati autem juris est decreta Apostolica & Conciliaria generaliter omnes obstringere in utroque foro, etiam sub reatu mortalis peccati, c. De his, in primo, in fin. §. 1. dist. c. Quia, 64. dist. c. Nullus est, ubi hoc tenet Hugo, 39. dist. c. Si quis omnem, 19. q. 7. c. Violatores, 2. §. 1. cap. 1. §. 1. dist. Archid. in c. Detestanda, n. 4. de concess. praeb. in 6. quem refert, & sequitur ibi Gemin. in princ. vers. An scienter faciens contra praecipuum, vel prohibitionem Canonis peccet mortaliter. Felin. sup. in c. 1. n. 11. gloss. & DD. in c. Nam concupiscentiam, supra eod. & in rubr. de observ. jesu. Et de Triid. Concilio satis constat ex Constitutione Pij V. quam initio retulimus: & ex alia ejusdem, quae incipit: In principio Apostolorum. Et quavis constitutio ut obliget sub mortali debet praecipere, aut prohibere, ut advertunt Auctores proxime citati. Declarationes autem nihil praecipunt, aut prohibent, sed tantum significant quid agi oporteat, ut dictum est: tamen satis est ut praecipiant, aut verent decreta

23. ipsa Concilii, cui declarationes ipsae insunt; nam qualitates omnes legis declaratae censentur inesse illius declarationi, textus est in l. Nihil, & ibi Bart. in princ. ff. De conjugen. cum emancip. liber. & in Auth. de filijs ante dotata instrumenta natura, ad fin. Roman. conf. 93. num. 4. vers. Quia in lege nova. Paul. de Castro d. conf. 339. col. fin. nam. 5. vers. Quinto quaritur, lib. 1. Et obligatio ad culpam & poenam oritur ex lege declarata, non ex declarante, ut declarat Vitalin. in Clem. unica, n. 7. de immun. Eccles. Et probatur in l. Afse toto, ubi id notat Bart. in Summ. ff. De hered. insti.

Quod claris patebit si recensentur aliquot exempla declarationum Sac. Congreg. ad rem pertinentium.

24. Primò igitur cum decreto Concilii can. 4. sess. 7. de Bapt. distinctum sit, ut si quis dixerit baptismum, qui etiam ab haereticis datur in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, cum intentione faciendi quod facit Ecclesia, non esse verum baptismum, anathematice: magno periculum est de baptismo Calvinistarum: nam cum hinc nullam vim, efficaciam ac virtutem tribuant baptismovidebatur illis deesse intentio, saltem universalis faciendi quod facit Ecclesia. Et tamen compluribus Theologis consultis, & articulo pro rei gravitate mature discusso S. Congregatio Concilii auctoritate sibi tributa censuit baptizatos à Calvinistis vere baptizatos esse, ut iterum baptizandi non sint etiam sub conditione, si non sint baptizati. Concilium ergo esse generaliter dicat baptismum haereticorum esse verum baptismum si habeant intentionem faciendi quod facit Ecclesia, tamen non aperit qualis esse debeat hujusmodi intentio, & an in haereticis Calvinistis eadem intentio concurrat, nec ne, sed S. Congr. ita declaravit: Quis ergo baptismum à Calvinistis, qui quavis habere: notitiam declarationis à Congregatione ut supra edita: tamen faceret se iterum baptizati, auferet excusare mortali culpa & sacrilegio, de quo in c. Qui vis, & c. Eos, de concess. dist. 4. & c. 2. de Apost. & reit. baptis.

25. Simili modo ad decretum c. 1. sess. 24. de reformatione S. Congregatio declaravit validum esse matrimonium contractum coram Parocho etiam invito, & per vim adhibito, quoniam nihil eorum, quae agebantur, vidit & intellexit, si affectavit non intelligere: ut in Parocho, qui sibi aures obturaverat; etiam si ex alia causa vocatus, adhibitus tamen ad illum actum: Item coram Parocho tam viri, quam mulieris, etiam in aliena Parochia; imò etiam Episcopus illi matrimonium interdixit. Item coram Parocho etiam minoribus tantum Ordibus initiato. Fingamus nunc penitentem contraxisse matrimonium cum muliere aliquo ex praedictis modis, & postea quasi non servaverit formam Concilii, de facta aliam duxisse, quis Sacerdos auferet eum sacramentaliter absolvere, si ille possit habere legitimam uxorem adhuc vellet committere adultera? Et tamen Concilium hoc expressè non aperuit, sed tantum ita interpretata est Sacra Congr. Quo loco illud est notatum dignum, quod Navar. quavis conf. 9. de clandest. disp. optimis rationibus sentiret validum esse matrimonium contractum coram Parocho non Sacerdote, non obstantibus verbis d. c. 1. vel alio Sacerdote: tamen quia audivit, licet falsò, S. Congregationem inclinasse

in contrariam partem; conf. seq. professus est se non audere recedere a sententia, in quam per errorem credidit. S. Congregationem inclinasse.

27 Rursus et si de iure communi Episcopus possit accipere procuracionem etiam cum viuat Ecclesiam, & loca pia suae civitatis, c. *Venerabili*, ubi glof. in ver. *Cenomanensi*, de cens. tamen Sacra Congregatio resolvit, Episcopo id non licere post decretum cap. 3. sess. 24. licet verbis Concilij non adeo clare id exprimat. Eos vero, qui in casu praedicto, aut in alijs non permissis procuracionem exigere praesumpserunt; non modo S. Congregatio acriter corripuit, atq; ad restitutionem ejus, quod indebite acceperunt, coegit; sed sanctissimus aliquando etiam dupli. pena multavit juxta tex. in c. *Quia plerique*, de immuni. Eccles. Ad quam quidem restitutionem adacti sunt etiam Episcopi, qui contra declarationem S. Congregat. praetextu consuetudinis multas pecunias sibi, aut suis officialibus applicarunt, & tamen ea consuetudo nullibi reperitur expressè sublatà a Conc.

28 Ad haec quamvis sess. 14. de Sacram. Penit. c. 7. de cas. reserv. diffinitum sit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes Sacerdotes quoslibet poenitentes à quibusvis peccatis & censuris absolvere possint: tamen Episcopus Valentin. petijt declarari, utrum poenitentes in articulo mortis constitutos possit in casibus reservatis absolvere quilibet Sacerdos, etiam excommunicatus, & denunciatus, ut tenuit Navar. de regul. Confessoriorum, c. 27. num. 272. vers. *Quod per eadem verba*, fol. 51.

Congregatio Generalis, Moron. Alciar. Senon. M. Alc. Alban. S. Sixt. censuit, non posse. Quia communis opinio videtur illa, quod tales excommunicati non possint, etiam in casu necessitatis. Magist. Sent. in 4. dist. 19. S. Th. in 3. p. q. 1. art. 2. q. 2. ad 3. Durand. in 4. dist. 19. q. 1. ar. 3. Turrec. in c. 1. n. 3. de Penit. dist. 6. S. Ant. in 3. p. tit. 14. c. 19. 5. *Quintadecima conditio*. Bacchon. in 4. dist. 19. q. 2. ar. 2. Scot. in 4. dist. 19. q. unic. a. 4. Riccard. in 4. dist. 18. a. 9. q. 3. Alex. de Ales. in 4. p. q. 20. memb. 2. n. 2. Navar. in Manuali, c. 26. n. 26. Facit c. *Audivimus*, 24. q. 1. Abb. in c. *Cum clericis de Ordine*, ab Episcopo, qui ren. Decius in l. more, ff. de jur. iur. omnium indic. Licet contra teneant Palud. Sylvest. & Sor. Nec obstat c. 7. de Cas. reserv. quia debet intelligi de omnibus Sacerdotibus in unitate Ecclesiae viventibus, referendumque ad eos Sacerdotes; de quibus eod. c. 7. in 1. & 2. par. agitur, qui habent vel Ordinariam, vel delegatam potestatem. De hac quaestione scripti latissime in c. *Non est vobis*, infra de sponsal.

29 Demum ut alia omittamus, cum Sac. Congregatio declaraverit ex Bulla Cenae sublatam esse facultatem Episcopis tributam decreto Concilij c. 6. sess. 24. & similiter ex Bulla Pij v. ademptam esse facultatem Episcopis competentem in vim d. c. 6. absolvendi Moniales secerdò delinquentes in materia clausurae; nemo affirmaret lethali culpa vacare Episcopos, qui ab haereli occulta, & ab alijs casibus occultis per eandem Bullas Sedi Apostolicae reservatis, auferent absolvere. Quinimo nec excusandi essent à censuris latis in eadò Bulla Cenae Dominat contra usurpantes jurisdictiones ac jura ad Sedem Apostolicam pertinentia, ut in his & similibus casibus multoties data

32 sunt litterae ad Episcopos. Et in specie etiam quidam Episcopus cum sibi subdito vero bigamo dispensasset super bigamia, eique primam tonsuram, & beneficium simplex contulisset contra sententiam sac. Congregationis, quae declaravit Episcopo hanc facultatem non competere, quamvis Congregatio intererat eum excusare; tum quia poena suspensionis à jure imposita non videtur lata sententiae, sed ferenda; tum quia super hoc articulo inter primarios DD. maxime dissidetur; tamen Sixtus V. in Consistorio respondit significandum Episcopo ipsum esse suspensum à collatione Ordinum: Item promotum incidisse in poenas juxta declarationem Congregationis, licet adjecterit se benignè acturum cum utroque ubi absolutionem, & dispensationem peterent.

Quòd si dicas, in supra dictis casibus, & alijs consimilibus obligationem non oriri ex eo, quod ita Sacra Congregatio declaraverit, sed ex eo, quod ita Concilium disposuerit, fateor ita esse; quia declarationes intrinsecè insunt Concilio, & obligatio ex Concilio ipso proficiscitur, ut late ostensum est supra; & post Abbatem declarat hic Felin. num. 4. In hoc tamen consistit differentia, quòd cum post declarationem super aliquo decreto editam, jus, quod ex eo decreto oritur, dicatur clarum; jus ignorantia amplius allegari non potest: sicut aliquando allegari potuisset ante ipsam declarationem.

33 Manifestum est enim ignorantiam juris dubij, ac difficultis intellectum in aliquibus casibus excusare, quemadmodum docent Innoc. in c. *Per tuas*, n. 2. col. 2. de Simon. Card. in Clem. fin. in 4. q. de reg. Felin. in c. 2. col. 7. de re judic. & Navar. conf. 7. de regul. Et propterea male intelligens legem Canoniam non peccat mortaliter, nisi post declarationem ejus obscuritacè. Fel. in d. c. *Per tuas*, n. 2. n. 6. vers. *Quinta conclusio de simonia post innov. ibi ad fin.* & Bald. in l. *Ab eo*, in 3. col. C. *Quomodo*, & quando judex.

35 Decimo & ultimo, his omnibus accedit usus, & longissima observantia Summis Pontificibus scientibus & approbantibus. Nam & in eorum praesentia Congregationes Concilij multoties haberi consueverunt, ut in specie observatum fuit tempore Clementis VIII. Et alias quotiescunque emergentia dubia nondum decisa resolvuntur, ad praescriptum Constitutionis Sixti V. de omnibus consuevit fieri relatio Papae à Cardinali Praefecto, vel à Secretario Congregationis, ut ego ipse diu observavi, licet id in declarationibus exprimi nec opus sit, nec semper soleat.

36 Qui testari etiam possum, Sac. Congregationem frequenter inhibuisse Auditori Camerae, ac Vicegerenti, & illis significasse, ut suas moderarentur inhibitiones, seu monitoria, eosque semper promptè paruisse, cum Congregationis jurisdictione in materijs Conciliaribus sit privativa quoad omnes. Et Greg. XIII. dixit nunquam suae intentionis fuisse committere Episcoporum Congregationi, ut de ijs, quae ad interpretationem Concilij pertinerent, aut de ipsis Congregationis Concilij decretis cognosceret. Illud autem se rectè meminisse ait Sanctitas Sua, consilium Congregationi Concilij ea omnia, quae ad Concilium interpretandum pertinent, ut est adnotatum in libris publicis Sac. Cong. tom. 10. fol. 537.

38 In casibus autem Rotalibus etiam aliquando significatum fuerit Ponenti, ut partes remitteret ad

ad Congregationem; illud tamen ferè semper observatum est, ut quoties incidit quaestio super intelligentia alicujus decreti Concilij si casus sit dubius, & aliàs Congregatione non decisus; Rota ipsa aut Congregationem consulat, aut significet partibus, ut ipsemet adeant Congregationem, à qua ubi resolutionem obtinuerint, redunt postea cum ipsa ad Rotam pro causae expeditione. Imò idem Greg. die 7. Junij 1574. audita Congregatione iussit significari Cardinali Aquavivae, ut quando in supplicationibus non exprimitur articulus certus juris, super quo cognoscendum est, sed in genere, & confusè petitur commissio causae, addatur semper haec clausula, Dummodo non agatur de interpretatione decretorum Concilij. Et die 14. Aprilis 1581. dixit non esse tractandum in Rota super resolutionibus Congregationis.

40 Item quamvis in declaratione legis citatio partis non requiratur. Oldrad. conf. 293. in princ. c. *Olivi*, ubi id notat. Innoc. de ver. signific. Paul. de Caltr. conf. 338. n. 1. col. 2. vers. *Præterea*, tunc videtur pars citanda, tamen cum declarationes eduntur ad instantiam partis: S. Congregatio consuevit audire quorum interest, & dare etiam litteras ad Episcopos, ut moneant partes ad jura sua in Congregatione deducenda. Quod praecipue observat cum dubia proponantur in concreto, & decreta Concilij casibus particularibus applicantur propter varias factorum circumstantias, vel si quaestio sit, an tale jus patronatus sit à Concilio sublatum; an in tali examine per concurrendum fuerit servata forma à Concilio praescripta; an certa Ecclesia vel Hospitale possit ab Episcopo litari, & alia id genus. Porro in similibus casibus tamen agatur de declaratione; tamen requiritur citatio neutrius partis colligitur ex his, quae scripsit Bald. in l. fin. n. 1. c. *Seqq.* C. *De leg. Alex. conf. 1. n. 1. c. seqq. lib. 7.* Marian. Soc. conf. 12. col. 2. per tex. in l. *Ejus qui delatorum* ff. de iure fisci, & Philipp. Prob. ad Monachi. in c. 1. n. 8. *De privi.* in 6. Ut autem declaratione debet executioni demandentur, S. Congregatio non solum praecipere consuevit, sed etiam in contumaces, & refractarios animadvertere poenis, & censuris Ecclesiasticis. Et Secretaria Brevium passim expediunt litterae Apostolicae, & ab Auditore Camerae Monitoria pro observacione declarationum à Congregatione editarum. Quasi tamen Episcopi, & Sedes Apostolicae Nuntii, quin & S. R. E. Cardinales, & de latere Legati suscipiunt, & exequentur. Imò cum olim Alphonfus provivus de Canonatu in Ecclesia Oxomen. qui ab Episcopo erat erectus pro Theologo, obtinisset declarari à S. Congregatione, quod decretum, c. 1. sess. 5. non comprehendat praebendas sedis Apostolicae reservatas, opponebatur apud auditores Regij Concilij, quod de tali declaratione aut per Breve sub anulo piscatoris, aut per Bullas plumbeas constare deberet: ideoque Alphonfus adijt S. Congregationem pro remedio: Congregatio parva censuit referendum Sanctissimo si velit Nuntium curare, ut litterae Card. S. Sixti mittantur executioni, prout in alijs, an velit concedere Breve, ut litteris illis fides praestetur, die 23. Februarij 1577. Sanctitas sua dixit, quod scribantur litterae ad Nuntium, ut referatur Regi, & cui opus

erit, quod decreta Congregationis Concilij solita sunt significari solis litteris; & ita haecenus exequa sunt semper, nec opus esse Breve. Congregatio parva censuit post ver. Litteris, addenda esse haec verba, scilicet Cardinalis S. Sixti.

42 Sed praedictis objicitur primò, Declarationes S. Congregationis non consueverunt publicari; neque enim affiguntur ad valvas in locis publicis, ut moris est in constitutionibus Apostolicis, sed simpliciter eduntur partibus quarum interest, sigillo, & subscriptione munita. Ergo non ligant, ut in Authent. *ut facta nova consit.* Nam leges instituuntur, cum promulgantur; firmantur cum moribus utentium approbantur, c. *In istis*, S. *Leges*, 4. dist. per quem textum Paul. & Matth. relati à Cardin. in *proam. Clem. in vers. Unversitati*, n. 1. dicunt tria requiri ad esse legis, primò ut instituantur, secundo ut promulgentur, tertio ut moribus utentium approbentur; ac si quid horum deficiat non esse legem, quamvis gloss. magna ibi post med. teneat publicationem esse ultimum adum perficientem legem per tex. in l. *Humanam*, C. *De leg.* idque verius esse affirmat Cardin. ubi supra & est ex mente Divi Thomae, in 1. 2. quest. 90. art. 4. relati à Navar. conf. 1. vers. *Quinto dico*, de consit. Quod procedit etiam in constitutionibus Apostolicis, c. 1. ubi gloss. in ver. *Solemmiter editur*, de Postul. Pral. c. *Noviter*, ubi etiam gloss. in ver. *Infra duos menses*, de sent. excomm. gloss. & DD. in c. 2. Ubi in specie Felin. n. 7. *sup. eod.* Et de declarationibus S. Congregationis tradit Petrus de Ledesma in *Summ. tom. 1. de Sacram. Penit.* c. 13. *difficult.* 7. Affirmas ob defectum publicationis eas non habere legis auctoritatem.

43 Verum haec obiectio tollitur, quia solemnitas publicationis exigitur quidem in legis editione, idque servat etiam S. Congregatio in decretis, quae per modum novae legis ab ipsa eduntur, ut patet in decretis de Apostatis, & ejectione de rebus regularium non alienandis, de celebratione Missae, & alijs hujusmodi. At focus est in legis declaratione, ut tradunt hic communiter Canonistae in *proam. Clem.* quia cum legis declaratio non faciat novum jus, sed tantum manifestet quod prius erat, ut late ostensum est supra n. 12. & seqq. & lex declarata ab initio promulgata fuerit, solemnitas publicationis semel adhibita in principali dispositione, non est ulterius repetenda in illius declaratione. Ita declarat Bart. in l. *Heredes palam*, §. *Siquid*, col. 1. vers. *Venio ad sequentem glossam*, ubi etiam Imol. col. 1. vers. *Quorū testibus*, Aret. col. 1. in 2. not. Bald. in §. *Sed si notam*, in fin. vers. *Quarto*, & ultimo nota, & Ang. in vers. *In etiam ff. De testam. Bellam. decis. 746.* col. 2. vers. *Tertio solum probatur hoc*, Rebuff. in *pract. de non roll. jur. quæst. in gloss. 3.* Rom. conf. 482. n. 7. vers. *Si pro hoc*, quia videmus, Atque ita defectum publicationis non impedire quo minus declarationes S. Congregationis habeant legis auctoritatem ex recentioribus tradit Rodriq. de Regul. tom. 1. q. 11. art. 1. & 2.

Quod procedit etiam si lex declarata sit prorsus obscura, & dubia Nam nihilominus in illius declaratione publicatio non requiritur ut clare probatur d. l. *Heredes palam*, §. *Quod vero*, ubi dispositio erat ambigua, ut nisi restetog illa

illam declarasset, propter incertitudinem fuisset nulla, ut est text. in l. si non fuerit legatum, ff. de reb. & l. 3. §. si dubium, ff. de adm. leg. et tamen in §. Quod vero, deciditur illius declarationem fieri posse abique solemnitate requisitis, & facta esse ut loquimur præcellerint in dispositione declarataque in hunc sensum, DD. communiter illum text. interpretantur. Ad idem est text. apertus in l. affecto, ff. de hered. insti. ubi testator cavet. Quem heredem Codicillis fecero, haeres esto. Et ita persona hæredis erat prorsus incerta. Et tamen quia in Codicillis Titium heredem instituit, institutio valet, licet Codicillis dari hæreditas non possit, ut ibi deciditur. Ergo solemnitas testamenti requisita in institutione hæredis non requiritur in illius declaratione.

Et sane mirum est quosdam ex Theologis affirmare declarationes S. Congregationis esse publicandas, cum decreta Concilii sunt dubia, non autem cum sunt clara, ut Salas de leg. b. trac. 14. disp. 2. l. 4. §. 7. ff. de i. v. §. Quinto colligitur. Imò enim oppositum potius dicendum fuisset; Nam semper declaratio proprie loquendo fit super dubio d. §. Sed si notam, alias non diceretur proprie declaratio, sed potius nova constitutio, vel correctio, ut explicat Paul. de Castr. conf. 22. n. 4. vers. Nam semper declaratio, lib. 1. Petr. de Anchar. conf. 127. n. 3. vers. Nec talis dicitur proprie declaratio. Et idem Paul. de Castr. conf. 340. n. 1. lib. 1. ubi ait declarationem tribus modis fieri. Primò modo proprie cum Papa, vel alius declarat illud quod est dubium in iure; & hæc est mera declaratio quam non facit novum jus, sed factum declarat. Secundo per modum correctionis super eo quod certum est, Tertio per modum modificationis, vel augmenti; & his duobus casibus dicitur nova constitutio, non autem declaratio, quia voluntur res certa, & quæ certa sunt declarationem non indigent, l. ille, aut ille, §. Cum in verbis ff. de leg. 3. cum concord. per eum alleg. Ergo solemnitas publicationis potius adhibenda est cum declaratio fit super lege clara, quæ dici potest nova lex, seu correctio legis antiquæ, quam cum fit super lege dubia, quæ verè, & proprie dicitur declaratio.

45 Hujus conclusionis intrinsecus ratio est, quia cum certum sit leges futuris tantum dare formam negotiis, ut hic & c. 2. sup. eod. & l. Leges, C. de legib. ideo novæ constitutiones publicari debent, ut omnes intelligant se à tempore publicationis, vel post duos menses teneri ad illarum observantiam, ut declarat gloss. in d. c. 2. in ver. Ante prohibitionem, & Vital. in proem. Clem. vers. Nunc igitur: hæc ratio cessat in propria constitutionis declaratione, quia non incipit obligare ex eo tempore quo fit, sed trahitur etiam ad præterita, ut in Auth. de fil. ante dotal. instrum. nat. §. 1. Et in l. affecto, ff. de hered. insti. gloss. fin. in princ. in data sexti libri. Bald. in l. Non dubium, in 2. col. C. de legib. Felin. hic n. 4. ubi Dec. n. 44. dicit implicare contradictionem, & repugnantiam quamdam, ut sit constitutio declaratoria, & non habeat locum in præteritis. Quinimò trahitur etiam ad negotia pendencia, Anchar. in proem. §. n. 6. Vital. in d. §. Nunc igitur, n. 32. in proem. Clem. Et propterea cum Rota in causis in eo Tribunali pendentibus consulti S. Congro-

gationem super aliquo articulo conciliari, postea consuevit causam expedire juxta Congregationis declarationem. Ergo constitutio declaratoria non eget publicatione, quia cum extendatur ad præterita, & pendencia, iuxta expectatur lapsus duorum mensium à publicatione. Ita formaliter dicit Felin. in d. c. 2. n. 8. in 6. l. mit. sup. eod. subdens ita ibi omnes sentire: facit e. cum contingat, de off. de leg.

46 Nec refutatur quod absque publicatione, declarationum notitia haberi non possit, & iniquum videatur, ut ignorantibus ad illarum observantiam teneantur, l. aut ff. de decret. ab ordin. faciendo. l. Si ignorantes ff. Locati, Archid. in c. Si Apostolica, in gl. Decernat, de prob. n. 6.

Si quidem responderetur primò constitutiones Apostolicas obligare ignorantes etiam ante illarum publicationem quoad observantiam, qua ligantur subditi etiam ignorantibus, ut observent tempore scientiæ veræ, vel præsumptæ, non autem ad penam quasi contemptores: non enim possunt dici contemptores veri, vel præsumpti ante publicationem debite factam. Ita responderet ad litteram Vital. in proem. Clem. §. Nunc igitur, paulo ante, n. 22. vers. Et ideo quia talis obediens, & est ex mente Bald. in c. 1. n. 17. supra eod. Ubi ait constitutionem esse arctivam ignorantibus, saltem propter naturalem iustitiam, posse arctare actum, sed non agentem, quia parciunt ignorantibus in penis.

48 Responderetur secundo, legem declaratam fuisse intelligendam juxta declarationem habentis auctoritatem eam declarandi, etiam antequam declaratio emanasset. Ita tradit gloss. in c. Sicut nobis, in ver. Respondemus, de verb. Signif. & est textus singularis in Authen. de raptor. mulier. que raptor, n. in fin. ibi: tanquam si lex nostra ab initio cum tali interpretatione promulgata fuisset: quem textum ad hoc propositum dicit meliorem de jure Felin. hic n. 4. in 2. fall. Unde cum decreta Concilii etiam circumscriptis Congregationis declarationibus essent à principio intelligenda, & observanda ad eum modum, quo Congregatio ipsa interpretata est, defectus publicationis declarationum, & consequenter illarum ignorantia nullam excusationem non parit. Quæ de re innumera exempla afferri possent, sed satis erit unicum attulisse. Episcopus ultra montes in vim c. 12. §. 24. pronunciavit irritam esse collationem canonicatus nullum sacrum ordinem annexum habentis in Collegiata Ecclesia, eò quod provivis non exegisset annum vigesimum ætatis suæ; Idque contra resolutionem S. Congregationis, quæ declaravit Concilium in d. cap. 12. Nihil disposuisse circa ætatem ad obtinendos Canonicatus in Ecclesiis Collegiatis. Quæritum est an sententia Episcopi sustineatur ex eo quod ipse habuerit ignorantiam invincibilem prædictæ declarationis. Et manifestum est non sustineri, quia si licuit Episcopo ignorare declarationem non publicatam; non tamen licuit ignorare decretum Concilii, quod etiam ante Congregationis declarationem ita erat intelligendum, cum declaratio non faciat aliquid novi. Et ignorantia potuit quidem excusare à penâ, sed non validare actum nullum, ut sunt jura aperta in c. si postquam

quam in c. Dudum, §. Nos igitur, in c. Si beneficium, & in c. penult. vers. licet ab ignorantibus, de prob. in c. & tradit Archid. in cap. Si Apostolica circa med. eod. tit. & lib. & Felin. in c. 2. n. 7. vers. Quarto iudicet, sup. eod. Et secundum præallegatâ resolutionem se vidille iudicari in Hispan. testatur Eman. Rodrig. de Regal. tom. 1. qu. 1. art. 2. Quinimò Sixtus V. non excusavit à penâ suspensionis Episcopum, qui ignorans declarationem Congregationis dispensavit cum bigamo ad primam consuetudinem, & beneficia simplicia, ut dictum est supra n. 33. Quod si quid in decretis Concilii aliquid obscurius dictum videatur; non tamen propterea ab illius observantia quicquam excusatur, cum super eo possit, ac debeat sedem Apostolicam consulere, ut caveatur in constitutione Pii IV. initio relata; certum est enim ignorantiam juris dubij non excusare, cum consulti possunt peritiores, l. Regula, in princ. vers. Sed juris ignorantia, ff. de jur. & fact. ignorant. Specul. in tit. De Summ. Trinit. num. 6. Anton. de Butr. conf. 18. in fin. vers. Aut enim erravit.

50 Responderetur 3. Statum præsentis quæstionis esse, an declarationes S. Congregationis obtineant vim legis; & quoad hoc certum est, illarum vim non impediri ex eo quod publicata non fuerint, cum ad hoc sufficit promulgatio legis declarata, ut ostensum est supra. An autem supposita illarum vi, & efficacia obligandi excusentur ab earum observantia, qui earundem notitiam non habent; aliter est iudicij; in hoc enim articulo examinandum esset an ignorantia sit affectata, vel crassa, aut probabilis, seu invincibilis: quinam sint qui in ejusmodi erroris, vel ignorantia præterita se excusant, num Episcopi, vel alij rerum ecclesiasticarum periti, quibus non liceat jus, in quo versantur ignorare; an vero milites, minores, ac rudes. Rursus an jus quod ignoratur sit dubium, an clarum; habenda etiam esset locorum ratio & distantia ab Urbe; non enim idem iudicium attendendum esset de eo qui Romæ, ac de eo qui in remotioribus Provinciis moram traheret, ut in Auth. Ut facta nova cons. §. Ne igitur, ibi in provincias directa, & c. & advertit Vital. in proem. Clem. §. Nunc igitur, n. 28. Item distinguendum esset inter forum interio-rem quoad Deum & forum exteriorum quoad Ecclesiam, ut ex D. Thom. fuse explicat Navarr. conf. 2. in princ. de constit. Et alia hujusmodi, quæ copiose cumulantur ab Ant. Gabr. in concl. Ignorantia presumitur, quæ est quinta: & in concl. Ignorantia excusatur, quæ est sexta; & covel. §. q. tit. De reg. jur. quæ tamen ad præsentem quæstionem non pertinet, non enim sequitur: non habentes notitiam declarationum S. Congregationis propter ignorantiam excusantur ab illarum observantia. Ergo Congregationis declarationes non habent legis auctoritatem: sicut non sequitur, Ignorantes in aliquibus casibus excusantur ab observatione legis. Ergo lex vim obligandi non habet. Præterim verò, quia etiam nova constitutio, quam vis ante publicationem non liget ignorantes saltem respectu penæ, valet tamen, & ligat eos, qui illius habent notitiam, ut videtur textus in c. 1. in vers. Nec obstarat, de concess. prebend. lib. 6. & videtur communis traditio, ut patet ex allegatis per Felin. in

c. 2. n. 7. in 2. fall. sup. eod. Quandoquidem secundum Feder. de Sen. conf. 211. circa finem, n. 3. vers. Item est advertendum, ut que in fin. ne nova quidem lex, seu constitutio requirit ad sui effectum publicationem, sed tantum ad effectum, ut licet ignorantes: & sequitur Abb. conf. 35. in princ. lib. 2. Quæ tamen ex abundantia dicuntur, quia hoc casu non versamur in novæ legis editione, sed in legis jam editæ declaratione, quæ declaratio ligat etiam ignorantibus ex tempore editionis legis declarata, ut ostensum est supra.

52 Obijciunt 2. Constitutiones Papales continere debent tempus, & locum, alias non valent, ut in proem. Clem. vers. Datum, ubi notat Vital. n. 2. & l. si beneficium, C. de divers. rescript. sed in declarationibus Congregationis, quæ eduntur partibus in forma authentica regulariter non consuevit apponi tempus, neque locus. Ergo non valent.

At similiter hæc obiectio tollitur, quia hæc solemnitas temporis, & loci, quatenus requiratur, de quo articulo aliter loquitur Bald. in 1. constit. Cod. Requiritur tantum in novæ legis editione, non autem in legis jam editæ declaratione; nimirum quia declaratio retrahitur ad tempus conditæ legis, cui intrinsicè inest, & ab illius promulgatione obligandi vim habet, l. Affecto, ff. de hered. instrum. Bartol. in l. Omnes papulis, ff. de just. & jur. in §. quæ principaliter Joan. Andr. in addit. ad specul. in tit. De testam. col. penult. vers. Hoc etiam nota. Et in c. Licet causam, col. 3. ubi etiam Butr. vers. Ex his deciditur, de probat. Paul. de Castr. conf. 340. lib. 1. & in d. l. Hæres palam, §. Et si quid post. col. 2. ff. De testam. ubi propterea insertæ declarationes à Pontifice editas super gratiis ab eo factis valere, & præjudicare eis, quibus erat jam jus quæsitum, quasi illud quod declaratur à principio dictum fuisset; a primordio enim tituli posterior formatur eventus, ut in his terminis constitutionis declarata dicit Anchar. conf. 65.

54 n. 3. Et propterea excommunicatus per declarationem amplius non ligatur, cum ab initio ligatus jam fuerit, sed solum declaratur; ut ab aliis viteur, Rom. conf. 482. & prob. in d. c. Volentes, de privil. in 6. post Gem. in c. Episcoporum, eod. tit. & lib. vers. Sed postea salvari; ubi si delictum inquit exemptorum esset notorium, & ex tali delicto ipso facto incurreret excommunicationem ex juris dispositione, tunc Ordinarij locorum possent illos denunciare excommunicatos ad finem, ut per suos subditos evitentur. Nec dici potest, quod tunc imponant eis penam, quia illa est à jure inducta, nec denunciatio aliquid addit. Et sequitur ibid. Franc. vers. Si tamen ex delicto. Marian. Socin. in c. Accipimus col. 11. vers. Secundum l. apam, de privil. & Felin. in c. Non potest, n. 3. de re judic.

55 Unde etiam factum putamus ut Pius IV. dum in constitutione in princ. relata declaravit Tridentini Concilii decreta cepisse obligare à Calend. Maii anno 1564. restituerit se ad decreta pertinentia ad reformationem & jus positivum duntaxat. Nam summus Pontifex cum sit supra omne jus humanum positivum, c. Proposuit, de concess. preben. S. Thom. quolib. 4. art. 13. & absolute possit nova decreta condere, ac vetera etiam conciliaria abrogare, c. Significasti, & c.

Innotuit, de elect. Turrecom. in c. Sicut, n. 7. d. 1. utique decretis reformationem, ac jus positivum concurrentibus iure potuit annexere tempus, a quo inciperent obligare, c. Cum singula, de prob. in c. c. Novit, de sent. excom. Dec. in c. 2. n. 37. supra eod. Vital. in s. Nunc igitur, n. 30. in prom. Clem. At verò præcepta divina cum Ecclesia possit tantum interpretari, & declarare, non autem tollere, seu immutare, c. Maiores, de Baptis. c. Sunt quidam, 2. q. 1. gl. fin. Archid. Turrecrem. & Prapost. in d. c. Sicut, 1. q. d. S. Thom. ubi sup. merito doctrinæ editæ à Patribus in Concilio circa dogmata, tempus à Pio IV. non est adjectum, quia nimirum cum non sint jus novum, sed juris divini declarationes, ut in d. c. Sunt quidam, non incipiunt obligare ab eo tempore, quo fuerunt in Concilio editæ, aut promulgatæ, sed à divina institutione, ut clarè probatur in c. Cuncta, de usur. ubi cum quidam usurarij contenderent se non teneri ad usurarum restitutionem, nisi post publicationem prohibitoiis decreti Concilii Lateranensis, Alexander III. respondit illos teneri restituere sive ante, sive post interdictum usurarum ferre; quia cum hoc divinum sit præceptum, lex Pontificia est juris divini declaratoria, non novi juris promulgatoria; ideoque non incipit obligare ab eo tempore, quo publicatur, sed trahitur etiam ad præterita, ut not. ibi gl. in ver. Sive post, quam Doctores communiter sequuntur. Item glossa hic in ver. Futura, & Felin. n. 4. Et tradunt in c. Cum Christus, de heret. Jo. Andr. Burr. & Anchar. omnes in princ. Card. n. 2. in fin. ver. Nam Constitutio hæc cum sit juris divini, debet respicere præterita. Et Abb. in fin. ver. Et ex hoc inferitur. Et præterea Patres in his quæ ad fidem pertinent nisi non sunt verbis novum jus inducentibus, sed juris præexistentis declarationem importantibus, qualia sunt, Sancta Synodus definit, declarat, tenet, profitetur, docet, damnat, anathematizat, & alia his similia.

Non est igitur opus ut declarationibus Sacræ Congregationis adiciatur tempus, aut locus, cum incipiant obligare à tempore publicationis Concilij, & qualitates omnes, quæ insunt Concilio, censentur inesse illius declarationibus, ut late in Superioribus monstratum est, præsertim n. 2. 3. 4. & 48.

56 Obijciunt terrib. Multa solutiones Sac. Congregationis sibi contrariæ inveniuntur, ut patet ex declarationibus impressis, & manuscriptis, quæ circumferuntur. Ergo vim obligandi non habent, l. Vbi repugnantia, ff. De regul. jur. Lex enim debet esse possibilis, c. Erit autem lex, 4. d. ff. de reg. nemo potest, de regul. jur. in c. 6. Nam impossibile est contrariis declarationibus assensum præbere, aut obtemperare, l. In ambiguo, ff. De reb. dub.

At respondetur multas etiam leges reperiri sibi contrarias, nec tamen inde licet inferre ut careant virtute obligandi, cum debeant invicem conciliari, si congruè id fieri possit, c. Litteras, de rest. spol. s. Hæc ita respondetur, 2. q. 1. de cognat. spiri. Nam conveniens est jura iuribus concordare, c. Cum expediat, de elect. in c. 1. Præcipimus, c. De appell. gl. fine. Cum dilectus, in ver. iure communi, de consuet. præsertim cum multæ declarationes videantur sibi contrariæ, quæ tamen

deprehenduntur tales non esse, si factorum divinitas, & circumstantiæ sedulo expendantur. Quod si ad concordiam reduci nequeant, posteriores derogant prioribus, sed & posteriores, c. De leg. c. 1. de consuet. in c. 6. Et de dec. sibi contrariis censet Jo. Franc. Pavin. in Præcludij Extravag. lo. an. XXI. l. 3. ver. Declarationes.

Deinde respondetur falsam, & contentiam esse hanc multiplicem declarationum repugnantiam, quandoquidem spatio quindecim ferè annorum, quo fuimus sac. Congregationis Concilij à secretis, nunquam contigit, ut Congregatio ex deliberatione retractaverit ullam resolutionem prius editam. Nec antea dis temporibus in scripturis, & libris publicis aliquam reperiri, eam ex proposito recessisse à decisis, nisi in duobus casibus. Nam cum ante censuisset decretum Concilij c. 2. ff. 24. quo disponitur, ne in posterum Episcopi Comprovinciales ad Metropolitanam Ecclesiam accedere inviti compellantur; intelligendum esse de personali accessu ipsorum Episcoporum, non autem de Procuretorum mittendo, postea tamen die 17. Julij 1578. de ead. re maturius deliberans censuit Concilium liberale suffraganeos etiam ad onere mittendi Procuretores non obstante contraria consuetudine etiam immemorabili. Sed quia prius diversum senserat, dixit referendum Sanctissimo qui probavit sententiam posteriori Congregationis, iustique dari litteras ad Episcopos, præsertim Regni Neapolitani, quibus eis significaretur. Et si alia Sac. Congregatio aliud censuisset; tamen postea perpensis aliis rationibus, & facta relatione Sanctitati Sux ita fuisse decretum. Et iterum cum antea declarasset in

58 Parochialibus juris patronatus mixti laicorum, & Ecclesiasticorum requiri formam examinis per concursum; tamen postea animadvertens in mixto prævalere qualitatem, quæ magis favet patronatui; facta relatione Sanctissimo, ac de ejus mandato iterum articulo discusso recessit à prima declaratione. Alia verò dubia semel resoluta in Congregatione ne consueverunt quidem demò proponi, ne dum retractari. Quod est etiam juri consonum; nam semel interpretatum non potest iterum interpretari, quia rei declaratæ nihil addi potest, vel detrahi, ut dicit gloss. ordinari. in l. Quidquid adstringenda, ff. De verb. oblig. quod non reperitur alibi secundum Bald. in c. 1. n. 57. supra eod. Et omnes scribentes in d. l. Quidquid adstringenda, allegant illum textum pro singulari secundum unam lectionem in ver. Nec rursus, ad hoc quod habens potestatem interpretandi non potest interpretari nisi semel tantum.

Unde etiam colligitur falsum esse quod vulgus credit S. Congregationem idcirco non permittere, ut suæ decisiones imprimantur, ne impediatur illas revocare pro rerum, ac temporum diversitate, neve appareat illarum contrarietas. Erenim hæc impressio non prohibio alias habet aliores, ac rationabiles causas, quæ hic recensere non oportet. Et quævis longissimi temporis curia mutatis personis Congregationis ob varios hominum sensus possibile sit, ut in aliquo articulo resolvatur contrarium ejus, quod ignoratur prius resolutum fuisse; tamen hic casus, meo

tempore, quod meminerim nunquam accidit, & ferè vix potest accidere: tum quia Cardinalium, Præfectorum, aut Secretariorum mutationes ob mortem, vel aliam causam non sunt repente omnium simul, sed semper supersunt multi habentes noticiam præteritam declarationum: tum quia scripturæ sunt adeo benè digestæ, ac dispositæ per materias, titulos, tempora, ac dioceses, ut quotiescumque aliquod novum dubium disputandum proponitur, brevi, ac parvo labore dignosci possit an aliquid circa illud

59 prius distinctum fuerit. Nec refert quod in declarationibus manuscriptis, vel impressis, quæ deferuntur per manus, multæ appareant contrariæ; siquidem illis non est fidendum, cum quamplures sint apocryphæ, aut falsæ, & undique scateant erroribus: ut propterea mirum non sit, si Sac. Congregatio die 27. April. 1621. de mandato Greg. XV. decreverit hujusmodi declarationes Indici librorum prohibitorum esse adiciendas. Ergo decisionibus quæ Congregationis nomine inscribuntur fides adhibenda non erit, nisi appareant manu Cardinalis Præfectorum, & Secretariorum subscriptæ, & consueti sigillo obfirmatæ. Tantum præbere possunt causam viris prudentibus, ac timorata conscientia inquirentibus de illarum veritate, de qua si probabiliter constaret ex aliquo fide digni testimonio, licet non authenticè, non esset laudandus, qui illius veritate aliter non investigata anderet contrarium docere, ut faciunt nonnulli Theologi, qui relatis verbis multarum declarationum, Summorum Pontificum, ac Congregationis, ut illas evitent, consueverunt indistinctè respondere: De illis nobis non constat authenticè: atque ita liberè contrariam sententiam tuentur. Quod certe vix abest ab irreverentia, ac temeritate. Quinimò, ut inquit Salas de leg. tract. 1. q. d. 2. l. 9. 97. ff. de i. in fin. to. 2. c. 2. facit iudex, qui declarationes S. Congregationis, quas invenerit apud aliquem probatum Authorem, ut veras habuerit, & sequatur, etiam si nec à parte allegentur, nec prodicantur: adiciens, In foro conscientia teneri unumquemque eas sequi, si de illis sufficientem noticiam habuerit: juxta ea quæ tradit Navarr. cons. 1. num. 12. & per totum de consuet.

60 Obijciunt quartò. Interpretationum quatuor sunt species, quarum meminit glo. & Abb. in c. 1. de postul. Præl. Item gloss. fin. in c. Sicut, s. 1. 11. quest. 1. & in l. Si de interpretatione, ff. De leg. Prima interpretatio est generalis, & necessaria, & in scriptis redigenda ut Principis. Et hæc facit jus quoad omnes, ut hic & in c. Constitutionem, de sent. excomm. in c. 6. & c. Inter alia inf. eod. tit. Secunda est generalis, & necessaria, sed non in scriptis redigenda, ut consuetudinis, c. Cum dilectus, de consuet. de d. 1. Si de interpretatione. Et hæc ad præsentem quæstionem non pertinet. Tertia non est generalis, sed necessaria, & in scriptis redigenda, ut iudicis, l. Non possunt, ff. De legib. Quarta nec generalis est, nec in scriptis redigenda, nec necessaria, sed probabilis tantum, ut Magistro, l. Vnica, C. De profess. qui in urb. Constantinop. lib. 12. cum Concord. de quibus ibi per Luc. de Penn. Dum autem dicimus Congregationem habere Authoritatem interpretandi Concilium, hoc vi-

detur intelligendum de ultima specie interpretationis, id est probabilis, quam ceteris Doctoribus Pius IV. sua Constitutione interdixit, ut videntur innuere illa verba: (glossas, commentaria, ullumque interpretationis genus.) Ad exemplum Nicolai IV. in c. Exijt qui seminat, §. Itaque sub pena, de verb. signif. in c. 6. quam Constitutionem propterea nemo ausus est interpretari, ut ibi notat gloss. adeo ut necesse fuerit ut Joannes XXII. illam prohibitionem suspenderit in Extravag. Quia nunquam, eod. tit. Nec non exemplo Iuliani, qui in l. 1. C. De veter. iur. enuci. sui Codicis interpretationem prohibuit bis verbis, (Nullis juris peritis in posterum audere commentarios illi applicare, & verborum sua supra dicti Codicis compendium confundere; quemadmodum in antiquioribus temporibus factum est, cum per contrarias interpretantium sententias totum penè jus conturbatum est.)

Nec tollit obicem quod Sac. Congregationis autoritas emanaverit à Summo Pontifice. Nam & Papæ interpretatio nonnunquam probabilis est; & non necessaria, ut not. Jo. Andr. in addit. ad Specul. in rubr. Ne sede vacante, ubi propterea ait Innocentium IV. vere fuisse Patrem juris, quia pavit nos duplici pabulo, scilicet solemni apparatu, ut Magister, in quo ejus autoritas est probabilis tantum; & Constitutionibus, quas fecit ut Pontifex, & nunc habemus in c. lib. Decretalium, in quibus autoritas illius necessaria est. Quod multo magis videtur procedere in interpretationibus Sac. Congreg. quia cum ab eadem speciali Sanctissimi facultate legem condendi autoritatem non habeat, nec videtur habere interpretandi ea interpretatione, quæ necessaria, & generalis dicitur, & vim legis obtinet; nam ejus est jura interpretari, cuius est condere, §. Ex his, 1. 1. quest. 1. c. Inter alia, de sent. excomm. in c. 6. fin. de concess. prob. l. fin. C. De legib. Unde in Constitutione Sixti V. de qua supra in princ. legitur ad Summum pontificem tantummodo spectare generalia Concilia indicere, confirmare, interpretari.

Atque ita declarationes Sac. Congreg. Concilii esse tantum, ut inquirunt doctrinales, neque illis esse necessario standum affirmat (nullum tamen adducens fundamentum) Thom. Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 8. d. 2. n. 10. Petr. de Legefin. in summ. tom. 1. de Sacram. Penit. c. 13. diffinit. 7. Alphons. de Vega in summ. to. 1. c. 62. casu 40. Villalobos, & alii nonnulli Theologi.

63 Ceterum ad hanc quoque objectionem patet responso ex dictis à n. 8. usque ad n. 42. ubi decem fundamentis latissime probatum est Sacræ Congregationis autoritatè esse Apostolicam, ejusque interpretationem non esse tantum probabilem, sed necessariam, quæ in scriptis redigitur, & obligat omnes generaliter in utroque foro. Et sane cum in proœmio dictæ Bullæ Sixti V. primò dixerit decretorum Tridentini Concilii interpretationem ad singularem Summi Pontificis autoritatem tantummodo pertinere, ac deinde immediatè hanc interpretandi autoritatem Congregationi impertitus fuerit; patet manifestè eum tribuisse Congregationi jus faciendi interpretationem illam, quæ singulariter pertinet ad Summum Pontificem, & sic generaliter & necessariam juxta tex. hic, & in d. l. fin. ubi id no-

rat Bald. C. De legib. Praefertim vero quia cum Sixtus V. in declarationibus editis post institutionem Congregationum à se erectarum disponat, ut Cardinales sibi viros Sacrae Theologiae, & Pontificii, ac Caesarei juris peritos in consultationibus adhibeant, aperte distinguit interpretationem Congregationis ab interpretatione Magistrorum. Quod, ut inquit Card. Paleott. de sacri Consi. consulti. par. 5. qu. 40. vers. Quare ut antea, consonat cum veteri instituto Oecumenicorum Conciliorum, in quibus non solum conveniebant Patriarcha, Archiepiscopi, & Episcopi, qui jus suffragii definitivi habebant, sed Presbytericium, & Diaconi saepe adhibebantur, qui sententiam consultivam dicebant, ac Patrum deliberationes consilii studisque suis juvabant. Et confirmatur quia in istis declarationibus in principio, ut dictarum Congregationum expeditiones validae existant decernitur, ut Cardinales in qualibet Congregatione non sint pauciores tribus. Haec autem ratio validitatis expeditionum inepta esset, si Congregationis autoritas esset tantum doctrinalis, ut Magistrorum.

64 Sed urgebis, Iudices, ac Magistratus universi autoritatem habent à Principe, apud quem sunt principaliter iurisdictiones, tanquam apud fontem, à quo fluunt, & refluent sicut flumina ad mare, ut inquit formaliter Bald. in c. 1. §. Ad hoc, numer. 11. de pact. juram. firm. alias est sub titulo de alodij in sub. feud. & Gram. decis. 46. in princ. adeo ut nec minima iurisdictione possit conferri, nisi auctoritate Principis mediata, vel immediata, ut notatur in l. Et quia, ff. De iurisd. omni. iud. in l. Privatorem, C. eod. tit. per Innoc. in c. Cum ab Ecclesiarum, inf. de off. ordin. & tradit Bald. in d. §. Ad hoc, numer. 2. & tamen distinctiones, & interpretationes Iudicum legis vigorem non habent, sed inducunt tantum parenti necessitatem in ea particulari causa in qua emanant, l. Paulus, la prima, ff. De re iudic. & d. l. Non possunt, ff. De legibus. Innoc. in c. Cum speciali, sub numer. 4. de appell. quem ibi sequuntur Joan. Andr. col. 3. vers. Quidam dicunt, & Ant. de Butr. numer. 11. vers. Dicit tamen Innocentius Bald. in l. Cum de novo, in princ. C. de leg. Ergo similiter etiam sacra Congregatio habet à decidenti auctoritatem à Principe; tamen illius interpretatio videtur tertie speciei, id est illius, quae generalis non est, licet sit necessaria, & in scriptis redigenda ut iudicis. Vel certe quatenus illius declarationes habeant legis auctoritatem, id videtur procedere in illis tantum, quae generaliter, & per modum legis eduntur, non autem in illis, quae sunt in aliquo speciali casu.

65 At facilis est responso. Quia iurisdictioni alijs Iudicibus attributa regulariter restricta est ad certos limites personarum, aut territorii, extra quos non extenditur, l. fin. ff. De iurisd. omnium iudic. Nam sicut Praetor universam iurisdictionem mandare alii potest, ita & in personas certas, vel de una specie potest, ut legitur in l. Praetor, ff. eod. At sacra Congregatio tunc generaliter assumpta à Summis Pontificibus ad decreta Tridentini Concilii interpretata: & propterea decernit non solum casus particulares, & in concreto, sed ut plurimum aperit sensus, & in

Sacrae Synodi generaliter, & in abstracto, Ea vero, quae in factis consilium rejicit ad Iudices ordinarios. Unde eatenus se extendit illius auctoritas, quatenus protenditur latitudo decretorum Concilii, in quibus declarationes intrinsecè insunt, ut ostensum est supra. Et ideo cum Congregatio declaravit decretum Concilii, 6. sess. 23. admissis clericis non habentibus requisita ibi praescripta, privilegium fori dumtaxat, sed nihil disposuisse de privilegio Canonis. Item cum declaravit ad obtinendum simplex beneficium ecclesiasticum sufficere ex eo decreto decimumquartum annum inchoatum: & e converso ad obtinendis dignitates quibus animarum cura nulla subest in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesijs ex decreto c. 12. vers. Ad ceteras, sess. 24. requiri annum vigesimum secundum completum, & in alijs innumeris casibus: quamvis declarationes editae fuerint ad constitutionem Episcoporum, aut partium litigantium in aliquo speciali casu: tamen nemo dixerit non esse generaliter observandas, cum decreta illa Concilii, quae generaliter ligant omnes, habeant semper in ventre sensum, seu intellectum illum, quem sacra Congregatio sua declaratione manifestavit. Et propter ea videmus sententiam Principis, quae venit ad declarandum aliquod dubium iuris, quamvis lata fuerit inter partes, & in casu particulari: tamen facere jus quoad omnes, quia non solum habet vim iuramentis, sed etiam generalis statuti, ut docuit Bald. per illum text. in l. fin. numer. 1. C. De legib. Et in proprijs terminis cum Pontifex, vel auctoritatem habens ab ipso respondet ad consultationem ab aliquo in aliquo particulari casu, responsum illud facere jus commune inter omnes: Est textus apertus in c. Ex multa, de voto, per quem rex, ita determinat gl. in c. Ex tua, in ver. Consultationem, dupl. presbyr. & Felin. alios allegans in c. in, 17. supra eod. Quibus accedit quod etiam hanc interpretationem faciendam desideraretur praecisa auctoritas legis condende: illa tamen non desset, quia Congregatio ex Bulla Sixti in his, quae morum reformationem concernunt, auctoritatem habet pro iustitia, & equitate decernendi quaecumque sibi visa fuerint in universo orbe. Unde sicut Princeps auctoritatem habet ubique, & quoad omnes: sic & is, qui auctoritatem habet ab ipso, ut post Jacob. de Belvisio dixit Jo. And. in c. Per venerabilem, col. 1. qui ibi, fin. legit.

66 Quamobrem in conclusionibus Sacrae Congregationis rescripta sunt veluti responsa prudentium: nam ut olim prudentes, respondet distributive consultationibus eorum, qui illius sententiam exquirunt circa intelligentiam decretorum Concilii. Occasione autem visitationis Limuminum, & emendationis Conciliorum Provincialium consuevit respondere Episcopus eam consultationibus super omnibus dubiis ad Ecclesiarum regimen pertinentibus etiam non Conciliaribus. Constat autem eorumdem prudentium responsa vim legis obtinere c. Responsa prudentium, 2. dist. 1. in autem civile, ff. De iust. & iur. §. Responsa, in fin. de iur. natur. & l. 1. §. Sed neque, C. De veter. iur. emul. Valet enim illatio: Ita ait Celsus Iuriconsultus; ergo ita est, l. 1. ubi Barr. Bald. Ang. Paul. de Caltr. Alex. Jaf. & ceteri notant, ff. si cert. per.

Hanc

Hanc autem Sac. Congregationis auctoritatem DD. quoque passim reverenter agnoscunt. Nam Nicolaus Garz. de benef. tom. 1. in praefat. (Quod arctius inquit) ad declarationes S. Congregationis certum est eas non esse declarationes doctrinales, sicut latas à Doctores, & Jurisperitis, ut aliqui Theologi perperam dicunt, sed esse declarationes definitivas, seu decisivas vim legis habentes, & ut leges recipiendas, ut potè latas ex Commissione Papae, & à personis habentibus interpretandi, & respondendi facultatem à Principe, ut apparet ex Bulla Sixti V. quae est in parte secunda Bullarum in ordine septima, ubi habetur facultas dicere Congregationis) Et eadem Sac. Congregatio cuidam Abbati Messanensi sic respondit: Eadem ratio habenda est de his, quae scribuntur à Cardinalibus sacrae Congregationis Concilii Tridentini nomine ipsius Congregationis, ac si à Papa scripta essent, & alias sic censur. decreta, & litterae Congregationis Concilii semotis libris sunt executioni demandanda, nec super his sententia, nec decretum aliquod est faciendum. Et ita super declarationibus Sac. Congregationis Papa statim dat Breve, & Auditor Cameræ Monitorium in earum executionem. Et Rota eas absque ulla controversia, & disputatione amplectitur, suscipit, & observat, ut praxis ostendit. Et quamvis declaratio sit facta ad instantiam alicujus, seu in casu particulari, tamen facit jus quoad omnes, & in universum. Haec ille.

Similiter Eman. Rodrig. de regul. tom. 1. q. 11. ar. 1. & 2. affirmat has declarationes si authenticae habeantur in iudicio, & extra esse obligatorias, & diceudas esse definitivas, quae ut tales imponunt necessitate, & in scriptis rediguntur sicut declarationes ipsius Principis legislatoris, & restat secundum eas in Tribunalibus iudicari.

Sed & Ludovicus Miran. in Manual. Prael. 10. 2. quæst. 26. ar. 1. 1. rejecta opinione quorundam, qui in Hispania contrarium asserbant, concludit declarationes sacrae Congregationis authentico sigillo, & subscriptione munitas non solum habendas esse ut doctrinales, verum etiam ut iudiciales, & in utroque foro obligare, & secundum ipsas in omnibus Tribunalibus iudicari debere. Eo quod cum Cardinales faciant huiusmodi declarationes ex commissione Summi Pontificis, & ipsius auctoritate eadem lege, quae jubamur Papalem declarationem recipere, tanquam certam, & veram, eadem jubentur etiam recipere easdem declarationes explicatur mentem, & intentionem legislatoris.

71 Idem censet Jo. de Salas, de legib. tr. 1. q. 97. dist. 21. scilicet 12. dicens declarationes dicte Congregationis non ut probabiles, & doctrinales dumtaxat habendas esse, sed ut auctoritativas, & necessarias tanquam si ab ipso Papa editae fuissent, & ideo habere vim obligandi in utroque foro tam in iudicio, quam extra, non solum pro illis personis, ad quarum instantiam fiunt, seu in illo speciali casu, cui Congregatio respondet, sed ut leges generales in similibus omnibus: idque probavi tum ex verbis constitutoris Sixti V. in quibus Papa eandem, quam ipse habet, interpretandi, & exequendi facultatem Congregationi impartitur; maxime quia illa exceptio dubiorum, cum debeat esse de regula

legis, id manifestius reddi: tum ex consultatione Papae, quia ex ea etiam sit super particulari casu, jus generale editur, juxta textum in c. Ex multa, de voto, allegat pro hac sententia Eman. Rodrig. & Nicolaus Garziam, loc. citatis, Item in praxi Episcopali part. 1. Ver. auctoritas, ac praeterea Rotam decis. 182. 743. & 790. part. 1. & decis. 325. par. 2. diversim. in quibus Rota juxta declarationes Cardinalium iudicavit, referet etiam, licet mutilate, verba alterius declarationis Rotae in causa Tudent. iurisdictionis, 28. Novembri 1607. coram Cardinali Sacrato, quae sic se habent. Quam fuisset pro parte Moderni Episcopi data quaedam declaratio S. Congregationis super interpretatione Concilii Trid. Rota qua solet acquiescere resolutionibus S. Congregationis negativè respondit. Ceterum cum fuerit reperitum, quod illa non erat resolutio S. Congregationis, sed quaedam annotatio bon. me. Card. Caraffae: iterum proposui dubium, & Domini affirmativam sententiam amplexi fuerunt. Impressa est haec decis. in Rep. 1. 3. decis. 166. n. 1. & subdit Salas sa huiusmodi verba retulisse, nesciens an alibi tam expresse, aut grave testimonium pro declarationibus S. Congreg. reperitur. Sed ex praefatis hoc habetur in decisione Romana Capellanica, 2. Januarii 1589. coram Cardinali Pamphilio, in hac verba: Domini auctore resolutione illustrissimum DD. S. Concilii Interpretum in causa Pistorien. quod praesentandus non debet esse Presbyter ex eo, quod in fundatione dicatur Capellania debere celebrare divina officia, &c. recesserunt à resolutis in hac causa, & dixerunt Capellaniam non esse Sacerdotalem. Quam quidem decisionem ad litteram retuli in c. 1. n. 73. inf. de ar. & qualib. Deinde addit Salas, ubi supra in vers. Quarta colligo, effectum obligandi, quem habent praedictae declarationes, non solum esse quoad futura, sed etiam quoad praeterita, quia hoc est de natura legis declaratoriae, & potius ligat constitutio antiqua, quam nova declaratoria: solum glos. in Clem. Statutum, in ver. Declaramus, de elect. & ibi Card. q. 2. glos. in c. 11. de decim. in ver. Declaramus, lib. 6. & Abb. hic n. 8. & sententias contra declarationes S. Congregationis latas, esse ipso iure nullas, ut ibi per eum in vers. Sexto colligitur. Id ipsum censent & alii Recentiores. Nec aliud sentit Bal. Pont. in tract. De matrim. lib. 5. c. 1. §. 1. n. 7. ab aliquibus perperam allegatus pro contraria sententia. Tantum enim, ait, non obstant declarationes Rotae, quas pro sua sententia Menochius refert: his enim ego oppono Congregationis declarationes, quae majus pondus auctoritatis habent.

72 His demum addo Rotam in causa Fuginatæ, hereditatis 14. Februarii 1650. coram R. P. D. Versipio, cujus haec sunt verba. Praedicta verò certiora redduntur ex resolutione S. Congregationis Concilii Tridentini in una Mediten. sub die 10. May 1608. qua Eminentissimi Patres responderunt professionem ab huiusmodi Equitibus obedientie nuncupati emissam nullius esse oboribus, atque momenti ad obligandum ipsos ad religioni, nisi eorum institutio per Apostolicam a Sede fuerit approbata, vel ab eadem Er. a Sede fuerit magnus Magister legitimam a a id facultatem obtineat, Quorum responsa r on solum futuris imponendi finem controversae, sed vim obtinent, sed iustam

Q 4

justam quoque per se ferunt interpretationem in precedencibus casibus haftenus decisis, neque in iudicium deductis pari ratione servandam, juxta gloss. in primam. Clem. in verb. De cetero, Salas de legio. quast. 97. tract. 4. sed. 12. vers. 5. Colligo. ubi loquitur in specie de resolutionibus. Congregationis praedictae Rota coram Gregorio de scis. 310. numer. 7. & decif. 317. numer. 32. par. 4. tom. 2. recent. & in Milevitana Antianitatis, 26. May 1650. in 8. Non obstat quod praedicta ordinatio coram Reverendissimo D. meo Decano, & ab hoc Tribunali semper magna cum reverentia suscipi solent, ut dictum fuit in Averlan. Beneficiorum, 3. Julij. 1606. coram Cardinali Sacro: & coram Burato dec. 479. num. 2. & in Meten. Abbatia, 19. Junij 1628. Coram D. meo Decano. Et in Majoricen. Parochialis, 13. 13. Junij 1646. coram R. P. D. meo Celfo. Et in alijs relatis in Calaguritan. Clavis, 12. Ianuarij. 1648. in ultimo, §. Coram R. P. D. meo Corrado, & in Oppiden. Processionum, 18. May 1646. in 8. Et hac jure dispositio coram me.

DE RESCRIPTIS.

Cap. Ceterum.

S Y M M A R I V M.

- 1 Rescriptum secundum in eodem negotio ab adversario impetratum non valet, si de primo non faciat mentionem, & primum y manet in suo robore. & n. 3.
- 2 Rescriptum secundum non valet si taceat primum fuisse impetratum communi consensu. & n. 14.
- 4 Rescriptum primum si non fuit praesentatum, & illius autoritate facta citatio, valet secundum primum praesentatum, licet de primo mentionem non faciat.
- 5 Rescriptum secundum ad lites non faciens mentionem de primo an sit ipso jure nullum, an vero sit annullandum ope exceptionis.
- Et quid in litteris beneficiis, & gratiosis. n. 3.
- 9 Subreptio non inficit litteras contentiosas ipso jure sed ope exceptionis.
- 10 Secus si litterae sint gratiosae.
- 11 Rescriptum secundum si faciat mentionem de primo, valet secundum, & non primum.
- 12 Rescriptum secundum faciens mentionem de primo an tollat primum ipso jure.
- 13 Gratia secunda quavis faciat mentionem de prima, tamen non tollit primam, nisi in secunda fuerit expressa derogatio regulae de jure quaesito non tollendo. & n. 17.
- 14 Rescriptum secundum non sufficit ut faciat mentionem de primo, nisi etiam faciat mentionem de illis qualitatibus, quae reddidissent Principem dissensionem ad secundas litteras concedendas.
- 15 Subreptionem inducit omne tacitum, quo expresso principi non tam facile deditur litteras.
- 16 Princeps, si in secunda gratia non fuerit facta mentio de qualitate prima, praesumitur circumventus.
- 18 Regula de jure quaesito non tollendo Papa non censetur velle derogare quibusvisque utatur

- verbis, & clausula, nisi eadem regula expressa deroget. & n. 26.
- 19 Amplia primo etiam si Papa habuerit certam scientiam ex narratu de praedictis tertij.
- 20 Amplia secundum in jure quomodolibet quaesito, & ex privilegio.
- Amplia tertio, etiam in gratia motu proprio. n. 21.
- Amplia quarto, etiam si Papa processerit de plenitudine potestatis. n. 23.
- Amplia quinto, etiam si generaliter derogaverit constitutionibus Apostolicis, & regulu Cancellariae etiam cum clausula, quorum tenores, n. 26.
- Limita primo, in gratia ex sui natura praedicta. n. 28.
- Limita secundo, in gratia qua sit ob publicam utilitatem. n. 32. & n. 48.
- 21 Quomodolibet dictio, includit omne jus quantumcumque minus.
- 24 Clausula de plenitudine potestatis operatur etiam in praedictis tertij, sicut ut n. 25.
- 25 Protestatio de qua in regula de non tollendo jus quaesitum tollit consensum, & voluntatem Papa ab alio gerendo.
- 27 Clausula derogatoria in litteris Apostolicis semper apponi consueverunt.
- 29 Gratia ex sui natura praedicta quando dicitur. & n. 30. & 31.
- 30 Scientia Papae de praedictis tertij si proveniat ex narratu, non sufficit ad tollendum jus quaesitum sine expressa derogatione regulae.
- 31 Protestatio cedit facta omnino contrario.
- 33 Status litterarum pertinent ad communem utilitatem.
- 34 Privilegio concessio miserationis causa renuntiari non potest.
- 35 Officium obtinens ad sui vitam, si evadat cacus, an valeat provisio de eodem officio alteri facta sine derogatione regulae de jure quaesito non tollendo, late discutitur, ut n. seq. usque in finem.
- 36 Officia ex sui natura regulariter sunt perpetua, praesertim si concedantur ad vitam.
- 37 Officialis perpetuus sine justa causa de potestate ordinaria amoveri non potest.
- 38 Regula de non tollendo jus quaesitum obstat secundae gratiae de officio primum alteri ad vitam concessio.
- 39 Cacus non est justa causa removendi aliquem ab officio primum obtento.
- Quamvis sit officium ecclesiasticum. n. 43.
- Et quamvis detur principaliter propter exercitium, & non propter dignitatem. n. 62. & n. seq. usque in finem.
- 40 Casus qui perdit visum non perdit officium.
- 41 Senatorium ordinem retinet, & judicantur officio fungitur.
- Retinet magistratum primum acceptum ibid.
- 42 Tutela non remouetur, sed datur illi curator, vel coadjutor. & n. 73.
- 43 Mater Archidiaconi, qui amisit officium lingua, non remouetur ab officio.
- 44 Idem si amisit officium oculorum.
- 45 Officialis electus, qui ante confirmationem evadat cacus, debet in eodem officio remanere, illudque per alium exercere. & n. 58.
- 46 Officium obtinens siue gratuitum, siue onerosum, si fiat inhabilis, non privatur officio, sed inservit per substitutum, & retinet stipendia sua.
- 47 Etiam si officium requirit industria persona.
- 48 Coadjutoria concessio principaliter publicam utilitatem, non autem remotio officialis infirmi ab officio.

- 77 Imo difficultus quis remouetur ab officio, quam a beneficio.
  - 79 Officiales collegiarum urbis aegritudine, vel senia, aut aliis legitime impeditur, ex consuetudine inserviunt per substitutum si quis emolumenta percipiunt.
  - 80 Lex generalis posterior non tollit legem specialiter loquentem, sed distinguitur, & limitatur per legem antiquam.
  - 81 Cacus non potest dici inhabilis ad officium, vel magistratum, nec respectu tituli, nec respectu exercitij. & n. seq. usque in finem.
  - 82 Non excusatur a Concedito, vel patrocinio.
  - 83 Si sit sapiens, cogi potest ire ad consilium, & consilium.
  - 84 Non privatur voto, quod alias haberet si cacus non esset.
  - 85 Non dicitur inhabilis ad legendum, vel scribendum, cum a lege sit habitus ad hoc implenda per substitutum.
  - 86 Cacus vis ingenij, & intellectus perspicacior est, & n. seq.
  - 87 Iudicandi munus magis consilio prudentis viri, quam corpore explendum est.
- C**ETERUM. Si in secundo rescripto de primo rescripto adveniat eadem causa non fit mentio, valet primum: aliter valet secundum, & si primum communi consensu fuit obtentum, non valet secundum hoc tacito imperatum. Hoc dicit Joa. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardin. Anchar. Abb. Joan. de Anan. Felin. & Dec. & sunt tres partes, quae per se patent: secunda ibi verò, tertia ibi verum.
- Nota ex hac decretali tres regulas in materia rescriptorum scitu necessarias, & usu forensi admodum frequentes. Prima regula est si secunda littera in eodem negotio ab adversario impetrata, de primis non faciant mentionem, primae remanent in suo robore, & secunda non valet. Haec regula habetur in prima parte text. & validitas primarum litterarum probatur ibi: Errores iudices ad decisionem causa procedere possunt, & nullitas secundarum, ibi: nec secunda littera abinent alicujus robore firmitatem. Ratio hujus primae regulae, quia si princeps recordatus fuisset primarum litterarum, secundas utique non concessisset. Ideoque secunda non valet ex defectu intentionis, ut cap. Ex parte, si infra de officio deleg. ibi: si memores fuissimus nos pro praedicto litteras direxisse, pro adversario nullatenus scripsissimus. Ad idem cap. In nostra instr. eod. cap. Ex litteris de off. deleg. Quare hanc regulam ponunt hic gloss. post casum, Joan. Andr. Bald. & omnes in Summ. text.
- Declarata tamen hanc primam Regulam, dummodo primae litterae fuerint praesentatae, & illarum auctoritate fuerit facta citatio, alias enim valerent secundae: quae primo fuerunt praesentatae, etiam si in eis de primis litteris nulla mentio facta esset, cap. Vi debuit: & ibi notatur in gloss. in verb. Assignata, infra de Appel. gloss. 1. & 2. hic Bald. n. 1. & plerique alii. Plures alias declarationes ad hanc regulam vide hic plenè per Felin. a. n. 2. per Limita decem modis.

- 51 Pralatus etiam invitatus cogi potest ad cedendum, quando subest periculum destructionis ecclesiae, admodum datur ei bonum concubium.
- 52 Veritas publica praefertur privata.
- 53 Coadjutoria gratia cur non requirit derogationem regulae de jure quaesito non tollendo.
- 54 Infirmi remotio ab officio, vel beneficio est contra jus, & utilitatem publicam. & n. seq.
- 55 Afflictus afflictionem addere peccatum est.
- 56 Rex Portugalliae inhabilis a Regno non remouetur, sed datur illi coadjutor à Romano Pontifice ob publicam utilitatem.
- 57 Officio, vel beneficio suo quem privare sine culpa, perversum est, & contra ecclesiasticam censuram. & n. seq.
- 59 Cacus est miserandum, & de novo subveniendum.
- 60 Dementia non est justa causa revocandi ab officio perpetuo, sed solum dandi coadjutorem.
- 61 Repetio nunquam fieri intelligitur etiam in eadem clausula quando ex illa resultat aliquid exorbitans à jure communi.
- 62 Infirmus ab officio remoueri potest de potestate ordinaria quando officium datur principaliter non propter dignitatem, sed propter exercitium. Contrarium n. 73. & seq. usque in fin.
- Declaratur primo, ut procedat in officio temporalis, non autem in spirituali, & perpetuo. n. 65.
- Declaratur secundo, ut procedat in officiali, qui ex propria culpa in morbum incidit. n. 68.
- Sed contra secundum Canones. n. 69.
- Declaratur tertio, ut procedat in remotione ab administratione, non autem à titulo, & habitu officij. n. 70.
- Declaratur quarto, ut non procedat stante consuetudine inserviendi per substitutum. n. 78.
- Declaratur quinto, ut non procedat in officiali, qui factus est cacus. n. 80.
- Intellectus legis in quos iudices, C. De off. Praefect. Praet. orient. n. 63. & seq. usque in fin.
- 63 Iudices propter longinquam infirmitatem inutiles ab administratione remouentur, & alij in eorum locum subrogantur, contrarium. n. 67. & 73.
- Declaratur multo modis ut n. 65. & seq. usque in finem.
- 64 Index datum mutari jubetur si propter infirmitatem diu fuerit impeditus. Procedit in iudice delegato. n. 71.
- 66 Leges debent imitari Canones, sed non e converso.
- 67 Iudex propter favorem, vel cecitatem supervenientem non debet removeri.
- 68 Officialis, qui ex propria culpa in morbum incidit, remouetur ab officio secundum leges.
- 69 Secus secundum Canones.
- 70 Iudices ob adversam valetudinem inutiles remouentur ab administratione, sed non ab officio.
- 71 Delegati jurisdictione de factis per ordinariam iudicem revocantur.
- 72 Iudicium solvitur retante eo qui iussit iudicare.
- 73 Tutor factus inutilis propter adversam valetudinem non remouetur, sed datur illi coadjutor.
- 74 Episcopus est nomen oneris, non honoris.
- 75 Infirmi siue Episcopi, siue Parochi, siue simplices beneficiati, siue officiales, non remouentur, sed dantur coadjutores, & n. seq.
- 76 Officia perpetua, & spiritualia regulariter per omnia ut beneficia ecclesiastica.

5 An autem secundum rescriptum non faciens mentio...